

Finn Taksøe-Jensen

MIT
TESTAMENTE

G·E·C Gad
København 1992

© G·E·C Gads Forlag 1992

Typografi og omslag: Axel Surland
Sats og tryk: AKA-PRINT A/S, Århus

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele af den er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

ISBN 87-12-02301-9

Forfatteren *Finn Taksøe-Jensen* er professor i Familie- og Arveret ved Københavns Universitet og er formand for Justitsministeriets Skiftelovsudvalg og Justits- og Skatteministeriets Dødsboskatteudvalg.

Under medvirken af fuldmægtig i Danmarks Statistik cand. psych. *Eszter Körmendi*.

Gennemset af:

Notar i København *Ilse Greby*,
afdelingschef i Skatteministeriet *Hanne Søgaard Hansen*,
advokat *Per Harder*,
advokat *Kirsten Kemp*, Kammeradvokaturen,
statsautoriseret revisor *Anni Klæbel*, Schöbel & Marholt,
kontorchef i Justitsministeriet *Kaspar Linkis* og
advokat *Karen Rydahl*.

Indholdsfortegnelse

Indledning

Om, hvad man kan få ud af at læse denne bog, og om, hvordan man får mest ud af at læse den	7
---	---

Afsnit I

Oplysninger for alle	9
Familienøglen	20

Afsnit II

De enkelte familietyper	21
1. Enlige uden slægtsarvinger	21
2. Enlige med arvinger i 2. og 3. arveklasse	21
3. Enlige med livsarvinger	22
4. Gifte	23
4.1. Ægtefællers formueordninger	24
4.2. Mindsteretten for den længstlevende	26
4.3. Ægtefællenøglen.	27
4.4. Ægtefæller uden børn	28
4.5. Ægtefæller med fællesbørn og ingen særbørn	30
4.6. Ægtefæller uden fællesbørn, hvor den ene har særbørn	33
4.7. Ægtefæller uden fællesbørn, hvor begge har særbørn	37
4.8. Ægtefæller med fællesbørn, hvor den ene eller begge har særbørn	41
5. Samlevende	45
5.1. Nøgle for samlevende	46
5.2. Samlevende uden børn	46
5.3. Samlevende med fællesbørn og ingen særbørn	46
5.4. Samlevende uden fællesbørn, hvor den ene har særbørn	47
5.5. Samlevende uden fællesbørn, hvor begge har særbørn	48
5.6. Samlevende med fællesbørn, hvor den ene eller begge også har særbørn	49

6. Enker og Enkemænd	50
6.1. Nøgle for enker og enkemænd	50
6.2. Enke eller enkemand i uskiftet bo, der ikke selv har livsarvinger	50
6.3. Enke eller enkemand i uskiftet bo, hvor også den længstlevende har livsarvinger	52
6.4. Enke eller enkemand, ikke i uskiftet bo, med livsarvinger	54
6.5. Enke eller enkemand, ikke i uskiftet bo, uden egne livsarvinge	56

Afsnit III

Oplysninger af interesse for alle	57
1. Fordelingen af mine ting	57
1.1. Jeg giver mine arvinger forret til mine ting Jeg er ugift	57
1.2. Jeg giver mine arvinger forret til mine ting Jeg er gift	59
1.3. Mine ting skal ikke fordeles mellem mine arvinger men tillægges andre	60
1.4. Mine arvinger skal arve af mine ting oven i deres arv	61
2. Bør jeg gøre noget for, at mine arvinger bedre kan beholde arven?	61
2.1. Om at båndlægge arven ved at sætte den fast for en arving	62
2.2. Bør jeg gøre mine arvingers arv til særeje?	63
3. Hvem skal have mine små børn, hvis jeg falder væk?	66
3.1. Jeg har forældremyndigheden alene	66
3.2. Vi har fælles forældremyndighed	66
4. Hvem skal overtage min virksomhed eller min gård (generationsskifte)?	67
5. Skal jeg have en eksekutor?	68
Ordforklaringsliste	70
Arveafgift	72

Om, hvad man kan få ud af at læse denne bog, og om, hvordan man får mest ud af at læse den

Bogen er bygget sådan op, at man vil få mest ud af at læse den forfra. Den består af tre afsnit:

Afsnit I indeholder oplysninger *for alle* og slutes af med en *familienøgle*, der fører læseren til en gennemgang af, hvad der gælder for hendes eller hans familietype.

I afsnit II gennemgås det for *hver familietype* for sig, hvordan arven bliver delt uden testamente, og hvad hver enkelt kan få ud af at få skrevet testamente. I dette afsnit behøver man kun at læse om sin egen familietype.

Afsnit III giver oplysninger om en række særlige ting, som man, uanset hvilken familietype man tilhører, vil kunne have interesse i at vide besked om.

Meningen med bogen er at give læseren mulighed for selv at kunne sætte sig ind i, om hun eller han bør få skrevet testamente, således at udgiften til at rådføre sig med en specialist om dette kan spares. For den, der derefter bestemmer sig til at oprette testamente, vil bogen i de fleste tilfælde også give svar på, hvad testamentet skal gå ud på. Den endelige udformning af testamentets indhold bør imidlertid normalt overlades til en specialist.

Da der er en grænse for, hvor meget man kan forenkle beskrivelsen af virkelighedens verden, uden at det går ud over rigtigheden, må læseren være indstillet på at bruge lidt tid på at arbejde med bogen. Det kan være en god idé at tage papir og blyant frem, når man kommer til afsnittet om ens egen familietype; i mange tilfælde vil man også kunne bruge bogens eksempler til at regne på sin egen situation.

Det har været nødvendigt at bruge forskellige usædvanlige ord som "kombinationssæreje", "livsarving" og "tvangsarv" m.fl. for at beskrive mere præcist, hvordan problemerne om arv og testamente hænger sammen. Første gang sådanne ord er brugt, er det forklaret, hvad deres betydning er. For den, som undervejs måtte glemme betydningen, findes der bagest i bogen en ordforklaringsliste, der henviser til det sted i bogen, hvor ordet er forklaret.

Afsnit I

Oplysninger for alle

Hvem kan oprette testamente?

For at kunne oprette eller ændre et testamente skal man være *fylt 18 år* og være ved sine *fulde fem*. Disse forudsætninger er opfyldt for knap fire millioner mennesker her i landet.

Hvor mange har gjort det?

Kun hver 19. voksne dansker, eller godt 200.000, har oprettet testamente. Tidligere oprettede bare nogle få tusinde testamente hvert år. Men navnlig siden 1980 har interessen været stigende, og nu oprettes der godt 25.000 testamenter hvert år.

Hvor mange bør gøre det?

Omkring 500.000 danskere har et mere eller mindre *akut* behov for at oprette testamente, og yderligere ca. 800.000 ville nok gøre det, hvis de vidste, hvad der sker, når der *ikke* er testamente, og satte sig ind i, hvad de kan opnå *med* et testamente. Af de godt 200.000, som rent faktisk har oprettet testamente, burde nok mindst halvdelen *få ændret* deres testamente, fordi en ny lovgivning fra 1990 kan give dem en række yderligere fordele.

Bogen vil give hver enkelt svar på, om hun eller han har interesse i – eller ligefrem behov for – et testamente. Hvad sker der, hvis man ikke opretter testamente? Hvad kan man opnå for sig selv og sin familie med et testamente? Hvordan gør man? Hvad koster det?

Hvilke fordele, kan der opnås ved et testamente?

Hvad der kan opnås ved et testamente er meget forskelligt fra person til person og afhænger af mange ting. De vigtigste fordele er, at man kan:

undgå uønskede bindinger

mange *ægtefæller* med børn kan blive *bedre økonomisk stillede* ved den førstes død. Opretter de ikke testamente, kan de risikere at blive bundet til at blive i uskiftet bo, eller i visse tilfælde ligefrem tvunget til at gå fra hus eller ejerlejlighed,

undgå utilsigtede fordelinger

ægtefæller, som har børn med andre end ægtefællen, er også *nødt til* at oprette testamente, fordi fordelingen af arven mellem børnene ellers bliver tilfældig og anderledes, end de ønsker,

sikre den samlevende

samlevende uden børn er *nødt til* at oprette testamente, hvis de overhovedet vil arve hinanden,

og børnene

samlevende med børn er også *nødt til* at oprette testamente, hvis de vil sikre hinanden, fordi børnene ellers arver alt efter deres far eller mor; er børnene under 18 år, skal deres arvede penge anbringes i et pengeinstitut,

fordele arven anderledes

de, som ønsker, at arven skal *fordeles* på en anden måde, end den, der følger af arveloven, kan i vidt omfang fastlægge en ny fordeling ved testamente. Der kan være tale om en vis anden fordeling af arven mellem *børn*. *Enlige*, der ikke har børn, er oftest utilfredse med den fordeling, der vil ske efter arveloven. Det samme gælder for mange *barnløse ægtepar*. Endelig ønsker mange forældre, at også deres *børnebørn* skal arve noget,

forhindre, at arven går i statskassen

enlige, som ikke har nærere slægtninge, er *nødt til* at oprette testamente, hvis de vil forhindre, at arven skal gå i statskassen,

støtte bestemte formål

de, der ønsker at betænke en *fond*, fx. en sygdomsbekæmpende fond, eller at støtte et andet *særligt formål*, fx. en kirke, et museum eller en hjælpeorganisation, må oprette testamente om det,

gengælde hjælp og støtte

de, der vil give noget til personer, som har ydet dem selv *hjælp*, eller til nogen, som har *særlig brug* for det, kan gøre det ved testamente,

give mindegaver

mange – især ældre – ønsker at give *mindegaver* til deres kære eller til deres nærmeste og kan gøre det ved testamente,

spare arveafgift

de fleste, der ejer noget af betydning, vil kunne *spare* betragtelige beløb i *arveafgift* ved at tage hensyn til arveafgiftsreglerne, når de opretter testamente eller ægtepagt,

sikre arven for arvingerne

man kan i vidt omfang *sætte arven fast* for arvinger ved at *båndlægge* den, så arvingerne ikke kan miste den, og så kreditorerne ikke kan lægge beslag på den,

sikre arvingerne ved familieopløsning

man kan nu træffe forskellige bestemmelser om, at arven skal være *særeje* for ens arvinger, så de ikke skal af med det halve af arven, hvis de senere skulle blive separeret eller skilt, og så de også selv bliver stillet bedre, hvis deres ægtefælle dør,

forhindre »slagsmål« mellem arvingerne

arvinger bliver desværre ikke sjældent *uenige* om delingen af de ting, der skal arves. Sådant uenighed eller ligefrem »slagsmål« mellem ens arvinger kan man begrænse eller måske helt forhindre ved, at man ved testamente får ordnet, hvordan tingene skal fordeles,

træffe bestemmelse om forældremyndighed

de, der har *små børn*, kan fremsætte ønske om, hvem der skal tage sig af deres børn, hvis de selv falder væk, før børnene bliver store. Sådanne bestemmelser kan i mange tilfælde blive afgørende for, hvem der får børnene,

sikre et generationsskifte

de, der ejer en *virksomhed* eller en *gård*, kan bestemme, hvem, der skal have ret til at overtage virksomheden eller gården,

få en eksekutor

alle kan bestemme, at de vil have en *eksekutor*, de selv vælger, til at stå for og styre behandlingen af deres dødsbo,

ændre gamle testamente

mere end halvdelen af de godt 200.000, som allerede har oprettet testamente, kan have betydelige fordele af at få deres *testamente ændret* eller få lavet *tilføjelser* til det, fordi vi i 1990 fik nye regler om *særeje*, som vil kunne være af væsentlig betydning for dem,

træffe bestemmelser om begravelsen

endelig kan man også i sit testamente bestemme, hvordan man ønsker, at ens *begravelse* eller *bisættelse* skal foregå, hvor det skal ske, og hvordan og hvor længe gravstedet skal vedligeholdes.

Særskilte optegnelser om begravelsen

Bestemmelser om begravelsen kan dog også med fordel træffes på *anden måde* end ved testamente. I »Bogen til mine kære», 1991, har *Birgit Meister* givet en vejledning om de praktiske spørgsmål omkring dødsfald og begravelse. Der er i bogen også afsat plads til optegnelser om, hvordan begravelsen eller bisættelsen ønskes foretaget. Da det langt fra er sikkert, at et testamente bliver læst *før begravelsen*, kan ønsker om begravelse og bisættelse lige så godt eller *bedre* fremsættes på anden måde, fx. ved brug af *Birgit Meisters* bog eller ved at efterlade en *anden optegnelse*. Optegnelser om, hvordan man ønsker, at begravelsen skal foregå, bør imidlertid efterlades på en sådan måde, at de kommer *de pårørende* i hænde *inden begravelsen*! Man skal *ikke* anbringe disse optegnelser – herunder heller ikke *Birgit Meisters* bog – under lås og slå eller i bankboks, fordi disse steder ofte først kan åbnes *efter begravelsen*, når skifteretten har fået kendskab til, hvem der skal overtage boet.

Hvem skal skrive testamentet?

Mere end 85% af de testamente, der underskrives på dommerkontorerne, er skrevet (konciperet) af *advokater*. Af de resterende er nogle skrevet af andre mere eller mindre sagkyndige eller for en dels vedkommende af *folk selv*. At skrive det selv kan ikke anbefales, hvis det da ikke drejer sig om et helt enkelt testamente, og man har en vis forstand på det. Testamente om fordeling af personlige ting og af indbo og testamente med ønsker om, hvem der skal tage sig af ens børn, kan man dog i visse tilfælde skrive korrekt selv. Skriver man et testamente på en *ukorrekt* måde, kan testamentet blive tilsidesat. Cirka halvdelen af de ret få testamente, folk selv har skrevet, er ikke korrekte, og i de fleste *mangler* meget af det, der skulle have været med. Endelig er nogle *så uklare*, at de bliver tilsidesat som uforståelige af domstolene. Det sikreste er at bruge en *advokat*, fordi advokaten er sagkyndig, fordi advokaten skal erstatte tab, der måtte opstå på grund af fejl, og fordi advokaten har en ansvarsforsikring til dækning af sådanne tab.

Hvad koster det?

Dommerkontoret skal have 50 kr. i stempelafgift for et testamente. Opretter to ugifte, der ikke agter at gifte sig, testamente sammen, koster det dog 100 kr. Et testamente, der kun handler om, hvem der skal have forældremyndigheden over ens børn, koster 200 kr.

Hvad en advokat skal have i honorar for at skrive testamentet, afhænger af testamentets omfang og betydning. Det mindste er fra 1.000 - 1.200 kr. Hvis man ikke er økonomisk velstillet, kan man imidlertid få retshjælp af det offentlige, der dækker ca. 500 kr. af udgiften til advokat.

Hvor skal testamentet underskrives?

privat

Testamenter kan underskrives *privat* med to vidner, men så er det ikke så sikkert, at testamentet gælder, hvis nogen protesterer imod det.

på dommerkontoret

Det må absolut tilrådes, at lade testamenter blive underskrevet på *dommerkontoret* (for notaren). Mere end 95% af de testamenter, der oprettes her i landet, underskrives da nu også på dommerkontorerne. Man kan frit vælge at bruge ethvert dommerkontor, og man skal medbringe originalen af testamentet og en kopi, der skal være skrevet på noget særligt genpartspapir, samt bevis for sin identitet. På dommerkontoret bliver tingene derefter kontrolleret, og man underskriver testamentet og kopien der. Er man syg, kan notaren i stedet komme til en. Dommerkontoret beholder kopien og indberetter til *Centralregistret for Testamenter*, at testamentet er oprettet. Originalen af testamentet får man senere tilbage. Hvis originalen derefter bliver væk, gælder dommerkontorets kopi. Når man dør, spørger skifteretten centralregistret, om der er oprettet testamente, og får besked om, hvor kopien opbevares.

i nødstilfælde

Kommer man, fx. på grund af sygdom, i en *nødsituation*, så man *ikke kan* få skrevet og underskrevet testamente på de sædvanlige måder, kan man selv gyldigt *håndskrive* og *underskrive* sit testamente alene. Er man i en nødsituation, kan man også *fortælle* sit testamente til *to vidner*, som så hurtigst muligt skal skrive det ned og underskrive det.

Testamenter, der er oprettet i en nødsituation, er dog kun gyldige i tre måneder efter, at nødsituationen ophørte, når man selv overlever faren. Den, der har besluttet sig til at begå *selvmord*, anses for at være i en nødsituation, og kan derfor i en vis kortere tid inden døden selv gyldigt skrive sit testamente i hånden.

Hvordan kan testamentet tilbagekaldes?

tilbagekaldelse

Vil man senere *tilbagekalde* et testamente, der er underskrevet på dommerkontoret, kan man ikke nøjes med at rive originalen i stykker, brænde den eller smide den væk, for så gælder kopien. Det sikreste er at tilbagekalde testamentet på et dommerkontor, men man kan også fortælle pålidelige vidner, at man har tilbagekaldt testamentet, eller man kan skrive tilbagekaldelsen på originalen af testamentet, og så håbe på, at vidnerne husker det, eller at originalen bliver fundet!

Hvad er det, der arves?

aktiverne

Alt, hvad man ejer, når man dør, herunder også indbo og andre ting, bliver ansat til handelsværdien, det vil sige den værdi, tingene kan indbringe ved et salg. Den samlede værdi af de efterladte ejendele kaldes *aktiverne*.

gælden

Derefter opgøres gældsposterne, herunder også eventuel restskat, hvortil kommer skat på dødsboet samt udgifterne ved begravelsen og gravstedets vedligeholdelse m.v. Den samlede værdi af gældsposterne kaldes *gælden*.

arven

Er gældens værdi større end aktiverne, bliver der ikke noget at arve, men aktiverne kan eventuelt udleveres til den eller de nærmeste, der sørger for og betaler begravelsen. Er aktivernes værdi større end gælden, kaldes forskellen for *arven*, og det er den, der (med visse undtagelser) skal deles mellem arvingerne.

Eksempel: Jeg efterlader mig en ejerlejlighed til kontant salgsværdi 400.000 kr., en bil til salgsværdi 50.000 kr., obligationer til kursværdi 100.000 kr. og indbo til salgsværdi 30.000 kr. Aktiverne

er herefter 580.000 kr. Jeg skylder 120.000 kr. på ejerlejligheden og 30.000 kr. på en kredit i banken. Udgifterne til begravelsen m.v. udgør netto 30.000 kr. Gælden er således på i alt 180.000 kr. Arven bliver herefter $580.000 \text{ kr.} + 180.000 \text{ kr.} = 400.000 \text{ kr.}$ Har jeg nu to arvinger, der skal arve halvdelen hver, arver de hver værdier for 200.000 kr., og det er de beløb, de hver skal betale arveafgift af. Hvordan de enkelte ting skal deles mellem dem, bliver omtalt senere.

Hvem arver, når der ikke er testamente?

ikke testamente

Hvem der arver en, når der ikke er skrevet testamente, afhænger for det første af, om man er *ugift* eller *gift*. Om *registrerede partnere* gælder ganske det samme som om gifte personer.

ugifte

Er man *ugift* (herunder separeret eller skilt, men ikke enke eller enkemand), gælder følgende:

En *ugift* person arves af hans eller hendes *livsarvinger* (se straks nedenfor). Er der ikke livsarvinger, arver arvingerne i 2. *arveklasse* (se straks nedenfor). Er der heller ikke arvinger i 2. arveklasse, arver arvingerne i 3. *arveklasse* (se nedenfor). Er der heller ikke arvinger i 3. arveklasse, går arven i *statskassen*.

livsarvinger

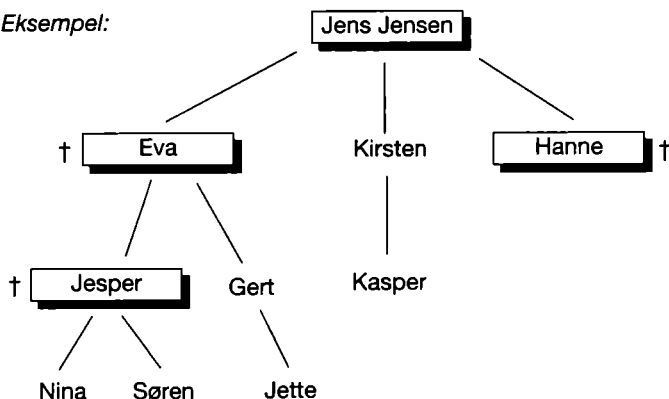
Ens *livsarvinger* er ens egne børn, børnebørn og eventuelle fjernere efterkommere (ens afkom). Det gælder også, hvis ens barn er født uden for ægteskab eller er et adoptivbarn. (Børn født uden for ægteskab arver og arves dog (normalt) kun af deres far og hans slægt, når faderskabet er fastslået, og barnet er født efter den 31. december 1937. Adoptivbørn arver og arves normalt som andre børn, men er barnet adopteret før den 1. januar 1957, kan der gælde specielle regler. Et foster tager arv efter sin far eller mor, der måtte være død før dets fødsel, såfremt det fødes levende). Stedbørn er *ikke* ens livsarvinger.

arvens fordeling

Har man flere livsarvinger, *fordeles arven* således mellem dem: Er alle ens børn i live, deles arven lige mellem dem. Er ét barn afdødt ved døden før en selv, går det afdøde barns arvelod til barnets eventuelle børn og deles lige mellem dem. Efterlader et afdødt barn sig ikke børn eller andre

efterkommere, deles dets arvelod i stedet lige mellem ens andre børn eller deres eventuelle børn eller fjernere efterkommere. Fordelingen sker på tilsvarende måde, hvis også et barnebarn eller oldebarn m.v., der ellers skulle arve, er død før en selv.

Eksempel:

Afdøde Jens Jensen havde tre børn Eva, Kirsten og Hanne. Eva er død før Jens Jensen og havde børnene Jesper og Gert. Også Jesper er død før Jens Jensen, men Jesper havde børnene Nina og Søren, der er i live. Gert er i live og har barnet Jette. Kirsten er i live og har barnet Kasper. Hanne er død barnløs før Jens Jensen. Jens Jensen efterlader sig en arv på 400.000 kr. Da der ikke er arvinger i Hannes linie, men både i Evas og Kirstens linier, deles de 400.000 kr. med halvdelen = 200.000 kr. til hver af Evas og Kirstens linier. Kirsten arver herefter 200.000 kr., idet Kasper ikke tager arv, når Kirsten er i live. Evas 200.000 kr. fordeles med $\frac{1}{2}$ = 100.000 kr. til Gert og med 50.000 kr. til hver af Nina og Søren.

2. arveklasse

Er man ugift og uden livsarvinger, arver ens arvinger i 2. *arveklasse*, dvs. ens forældre og deres børn og videre efterkommere. (Deres børn født uden for ægteskab, adoptivbørn og fostre arver og arves her på samme måde som ovenfor er sagt om livsarvinger).

arvens fordeling

Mellem arvingerne i 2. arveklasse *fordeles* arven med halvdelen til ens far og halvdelen til ens mor, hvis de begge er i live. Er en af dem død før en selv, går halvdelen af arven i stedet til den afdøde fars eller mors livsarvinger og fordeles mellem dem på samme måde som mellem ens egne livsarvinger. Efterlader den afdøde far eller mor sig ikke

livsarvinger, går hele arven til den anden af forældrene eller til dennes livsarvinger.

3. arveklasse

Er man ugift og også uden arvinger i 2. arveklasse, går arven til ens arvinger i 3. *arveklasse*, der består af ens bedsteforældre og deres børn, men ikke bedsteforældrenes børnebørn (ens fætre og kusiner) eller fjernere efterkommere.

arvens fordeling

I 3. arveklasse deles arven i fire lige store dele mellem de fire bedsteforældre. Er en af dem død, går den pågældendes $\frac{1}{4}$ af arven til vedkommendes børn og deles lige mellem dem. Er der ikke børn, går denne $\frac{1}{4}$ af arven til den anden af bedsteforældrene på samme side eller til vedkommendes børn. Er der heller ingen arvinger her, går hele arven til den anden side.

statskassen

Efterlader en ugift sig ikke livsarvinger eller arvinger i 2. eller 3. arveklasse, går arven i *statskassen*. Justitsministeren kan dog i visse tilfælde afstå arven til andre.

gifte uden livsarvinger

Er man gift og ikke separeret, og har man *ikke selv livsarvinger*, arver ens ægtefælle alt efter en.

gifte med livsarvinger, uskiftet bo

Er man *gift* og ikke separeret, og har man *selv livsarvinger*, arver ens livsarvinger $\frac{2}{3}$ af arven efter en og ens ægtefælle $\frac{1}{3}$.

Den længstlevende ægtefælle kan dog i mange tilfælde vælge ikke at skifte (dvs. at dele boet), men i stedet at sidde i *uskiftet bo*. Ved uskiftet bo overtager den længstlevende ægtefælle hele boet, uden at den førstafdødes livsarvinger skal have noget, og uden at der skal betales arveafgift. En enke eller enkemand, der sidder i uskiftet bo, har ret til at benytte alle ejendele, der hører til boet, og til at bruge af disse. Den længstlevende må dog ikke misbruge boet, fx. ved at forære betydelige dele af værdierne bort.

enker og enkemænd

Er man enke eller enkemand, kommer det an på, om ens afdøde ægtefælle havde livsarvinger, om man selv har livs-

arvinger og på, om man sidder i uskiftet bo eller ej. Forde-
lingsreglerne er gennemgået nærmere nedenfor i afsnit II
under pkt. 6, side 50-56, hvor der også er en særlig nøgle
for enker og enkemænd.

tvangsarv og friarv

Halvdelen af den arv, ens livsarvinger og ens ægtefælle
skal have, er *tvangsarv*. Tvangsarv kan man ikke ved testa-
mente tage fra sådanne arvinger. Den anden halvdel af
arven kaldes *friarv*.

Eksempel: Jeg er enlig og har tre børn, Lone, Per og Alex. Jeg
efterlader mig en arv på 600.000 kr. Er der ikke testamente,
arver Lone, Per og Alex hver $\frac{1}{3}$ af 600.000 kr. = 200.000 kr. Jeg
kan højest ved testamente tage halvdelen fra hver af de tre
børn og altså testamentere over i alt 300.000 kr. til andre. Men
jeg kan fx. også tage 100.000 kr. fra hver af Lone og Per og
testamentere de 200.000 kr. til Alex, der således kommer til ialt
at arve 400.000 kr.

arveafkald

Ønsker jeg, at en af mine tvangsarvinger, d.v.s. min livsar-
ving eller min ægtefælle, skal arve *mindst muligt*, kan jeg
(som nævnt) altid ved testamente halvere arven. Kun hvis
min tvangsarving giver *arveafkald*, kan jeg ved testamente
lade alt, hvad den pågældende ellers skulle have haft, gå til
andre. En tvangsarving kan give arveafkald *uden* at få
noget for det. Ønsker fx. en livsarving ikke at give arveaf-
kald uden at få noget for det, kan jeg, hvis jeg har råd, også
betale livsarvingen for at give arveafkaldet. Dette sker ret
hyppigt i praksis, fordi det ofte kan aftales på en måde, der
er en billigere løsning for mine andre arvinger. Den, der
bliver bedt om et arveafkald, vil ofte være villig til at give
dette imod at modtage et beløb eller andet med *det samme*,
selv om værdien af det, der modtages, er *mindre* end det,
arvingen til sin tid ellers kunne forvente at ville modtage i
arv. Arveafkald kan gives på hele arven eller på en del af
den. Den livsarving, der giver arveafkald mod at modtage
noget, skal betale en gaveafgift af det modtagne, som svarer
til gaveafgiften efter arveafgiftsskala A.

arveafgift

Af arv skal der betales *skat* til staten, såkaldt *arveafgift*. Der
er fire arveafgiftsskalaer, når personer arver: *Ægtefælleska-*
laen, som er den billigste, *skala A* for livsarvinger m. fl.,
skala B for arvinger i 2. arveklasse og *skala C* for alle andre

personer, der er den dyreste. Fælles for disse fire arveafgiftsskalaer er, at de er progressive (stigende) indtil arvelodder på 1. mill. kr. Af arvelodder over 1. million kr. skal der betales arveafgift med en fast procent, der er forskellig i hver skala (32 %, 80% og 90 %). Skalaerne er med en vejledning optrykt sidst i bogen, hvor det også omtales, hvilken arveafgift der skal betales, når arven ikke går til personer, men fx. til en fond.

Hvordan er min egen arvemæssige situation?

Da ens familieforhold har afgørende betydning for, hvem der skal arve, og derfor også for, hvad der kan vindes ved at oprette testamente, er der nedenfor opstillet en *familienøgle*. Ved at gå ind i den vil man blive ledt videre til en særlig omtale i afsnit II af de arvemæssige forhold for ens egen familietype med en mere nøjagtig gennemgang af, hvad der sker:

- når der *ikke er* testamente,
- hvad det koster i *arveafgift*, og
- hvad man kan *opnå* ved et *testamente* og en ægtepagt.

Familienøglen

Er jeg:

- gift¹,
- samlevende² med en person, jeg ønsker skal arve mig,
- enlig³,
- enke eller enkemand⁴.

Registrerede partnere skal bruge nøglen for gifte.

Har jeg:

- livsarvinger,
- ikke livsarvinger, men arvinger i 2. arveklasse,
- ikke livsarvinger eller arvinger i 2. arveklasse, men arvinger i 3. arveklasse,
- ingen slægtsarvinger.

Hvilken familietype tilhører jeg herefter?

- enlig uden slægtsarvinger: gå til afsnit II, punkt 1, side 21,
- enlig med arvinger i 2. eller 3. arveklasse: gå til afsnit II, punkt 2, side 21,
- enlig med egne livsarvinger: gå til afsnit II, punkt 3, side 22,
- gift: gå til afsnit II, punkt 4, side 23,
- samlevende: gå til afsnit II, punkt 5, side 45,
- enke eller enkemand: gå til afsnit II, punkt 6, side 50.

1. Ikke separeret eller skilt.
2. Også separerede og skilte – ikke enker eller enkemænd.
3. Også separerede og skilte – ikke enker eller enkemænd.
4. Ikke gift igen – evt. samlevende

Afsnit II

De enkelte familietyper

1. Enlige uden slægtsarvinger

ikke testamente

Er jeg enlig uden slægtsarvinger, tilfalder alt, hvad jeg efterlader mig, *statskassen*, men justitsministeren kan i visse tilfælde afstå arven til andre.

testamente

Jeg kan frit bestemme ved testamente, hvem der skal arve mig, og hvem der skal arve bestemte ting. Men jeg skal være opmærksom på reglerne om arveafgift. Når personer arver mig, skal der normalt betales arveafgift efter den dyreste skala C.

Eksempel: Hvis jeg efterlader mig en arv på en million kr. og testamenterer hele millionen til en god ven, skal vedkommende betale 697.940 kr. i arveafgift. Testamenterer jeg i stedet 100.000 kr. til ti forskellige venner, skal de hver betale arveafgift med 40.940 kr., hvorefter der i alt »kun» skal betales 409.400 kr. i arveafgift. Testamenterer jeg i stedet 20.000 kr. til 50 forskellige bekendte, bliver afgiften 5.540 kr. for hver, dvs. at der i alt »kun» skal betales arveafgift med 277.000 kr. Testamenterer jeg i stedet hele millionen til et almenvælgørende eller almennyttigt formål, fx. en fond med sygdomsbekæmpende formål, skal der slet ikke betales arveafgift.

2. Enlige med arvinger i 2. eller 3. arveklasse

Jeg har arvinger i 2. arveklasse

ikke testamente

Hvis der ikke er testamente, og jeg er enlig uden livsarvinger men har arvinger i 2. *arveklasse*, fordeles alt, hvad jeg efterlader mig, mellem mine arvinger i 2. arveklasse som beskrevet foran side 16-17.

testamente

Jeg kan frit bestemme ved testamente, hvem der skal arve mig, og hvem der skal arve bestemte ting. Det kan være en eller flere af mine arvinger i 2. arveklasse, men det kan også være andre personer eller en fond, en kirke, en forening

osv. Ved overvejelser om at vælge en anden fordeling bør jeg imidlertid være opmærksom på reglerne om arveafgift. Vælger jeg at lade arven gå til andre personer end mine arvinger i 2. arveklasse, gælder i almindelighed de strenge arveafgiftsregler i skala C (se dog vejledningen til skala A sidst i bogen).

Fordeles arven mellem mine arvinger i 2. arveklasse, skal hver af dem normalt betale arveafgift efter skala B.

Eksempel: Jeg efterlader mig to millioner kr., og min eneste arving er min søster, som i øvrigt har tre børn. Min søster skal herefter betale arveafgift efter skala B med 1.374.310 kr., således at arven på 2.000.000 kr. bliver reduceret til 625.690 kr.

Bestemmer jeg nu ved testamente, at min søsters tre børn skal arve hver 500.000 kr. og min søster kun 500.000 kr., skal min søster og hendes tre børn hver betale arveafgift med 234.310 kr. af deres arv, og beholder således hver 265.690 kr. Der bliver nu i alt 1.062.760 kr. tilbage af arven. Arveafgiftsbesparelsen udgør således 437.070 kr. Har min søsters tre børn hver to børn, og fordeler jeg også til dem med lige store arvelodder til hver, bliver arveafgiftsbesparelsen på 681.210 kr.

Har min søster, hendes børn og børnebørn alle ægtefæller, og fordeler jeg også til dem med lige store arvelodder, og træffer jeg visse andre særlige bestemmelser, kan arveafgiftsbesparelsen blive på 828.110 kr., og der vil være 1.453.800 kr. tilbage af arven i stedet for de 625.690 kr.

Også hvis jeg efterlader mig en arv på fx. 400.000 kr., vil der på tilsvarende måde kunne spares væsentlige beløb i arveafgift.

Jeg har kun arvinger i 3. arveklasse

ikke testamente

Hvis jeg hverken har livsarvinger eller arvinger i 2. arveklasse, men arvinger i 3. *arveklasse*, arver de, som beskrevet foran side 17. Arveafgiften for arvingerne i 3. arveklasse er den dyreste og den samme, som gælder for arv til ubeslægtede personer efter skala C.

testamente

Jeg kan *frit* bestemme ved testamente, hvem der skal arve mig, og hvem der skal arve bestemte ting. Testamenterer jeg arven til personer, skal disse normalt betale arveafgift efter skala C.

3. Enlige med livsarvinger

ikke testamente

Er jeg enlig med livsarvinger, og er der ikke testamente, tilfalder alt hvad jeg efterlader mig, *mine livsarvinger*, som

beskrevet foran side 15-16. Mine livsarvinger skal betale arveafgift efter skala A.

testamente

Jeg kan *ikke* bestemme *frit* ved testamente, hvem der skal arve mig, idet jeg kun kan *halvere* den arvelod, der ellers ville tilfalde hver af mine livsarvinger. Deres tvangsarv kan jeg ikke testamentere over, uden at de giver arveafkald. Men jeg kan tage halvdelen fra én af dem, eller fra flere af dem, eller fra dem alle og helt frit bestemme, hvem denne friarv skal tilfalde. Jeg kan således give friarven til én eller til flere af mine livsarvinger, eller til helt andre personer eller til en fond, en kirke, en forening osv.

Har nogle af mine livsarvinger i årenes løb modtaget mere fra mig end andre af mine livsarvinger, og ønsker jeg, at de skal *stilles lige*, kan jeg udligne forskellene ved et testamente.

Har jeg *børnebørn*, som ikke skal arve mig, fordi deres far eller mor (mit barn) er i live, kan jeg inden for halvdelen af arven efter mig (uden arveafkald) bestemme, at børnebørnene skal arve mig. Derved kan der i øvrigt også spares væsentlige beløb i arveafgift.

Eksempel: Jeg efterlader mig to millioner kr. og har som livsarving alene en datter, der har tre gifte børn. Min datter skal, når der ikke er testamente, betale arveafgift efter skala A med 512.990 kr., således at hendes arv på to millioner kr. bliver reduceret til 1.487.010 kr.

Bestemmer jeg nu ved testamente, at mine tre børnebørn og deres ægtefæller hver skal arve 166.667 kr. efter mig, og træffer jeg også visse andre særlige bestemmelser, skal min datter betale arveafgift efter skala A af den resterende million med 192.990 kr. og mine tre børnebørn og deres ægtefæller efter skala A med hver 14.654 kr., hvorefter der bliver 1.719.086 kr. tilbage af arven, og der er sparet 232.076 kr. i arveafgift.

Også ved en arv på fx. 400.000 kr. kan der spares arveafgift.

4. Gifte

For at få et korrekt billede af, hvad der sker med mine ejendele, når jeg dør, og hvad der derefter sker med vores ejendele, når min ægtefælle dør, er det nødvendigt først at sætte sig ind i, hvilke *formueordninger* ægtefæller kan have.

4.1. Ægtefællers formueordninger

fælleseje

Hvis der ikke er bestemt noget særligt, har vi *fælleseje* (også kaldet formuefællesskab). Når der er fælleseje, ejer hver af os det, hver af os allerede ejede ved vielsen, samt det, hver af os senere har fået i løn m.v., eller har arvet m.v., og hvad der er købt for pengene. Når man alligevel siger, at der er fælleseje, er det navnlig fordi begge vores nettoandele af fællesejet skal *deles lige* i tilfælde af separation eller skilsmisse, og når boet skal deles, efter at en af os er død.

Eksempel 1: Manden ejer et parcelhus til kontant salgsværdi 800.000 kr., der er gæld i for 500.000 kr., en bil til salgsværdi 50.000 kr. og har 130.000 kr. i værdipapirer og på konti i banken. Han skylder endvidere 80.000 kr. på en kassekredit. Mandens nettoformue er herefter på i alt 400.000 kr., nemlig 300.000 kr. (parcelhuset 800.000 kr. ÷ 500.000 kr.) + 50.000 kr. (bilen) + 50.000 kr. (banken: 130.000 kr. + 80.000 kr.).

Hustruen ejer indbo til salgsværdi 40.000 kr. og har 60.000 kr. stående i banken. Hun har ingen gæld. Hendes nettoformue er herefter på 100.000 kr.

Hvis ægtefællerne skal separeres eller skilles, skal hver normalt have værdier for halvdelen af 400.000 kr. (mandens nettoformue) = 200.000 kr. + halvdelen af 100.000 kr. (hustruens nettoformue) = 50.000 kr. eller i alt hver 250.000 kr.

Dør en af ægtefællerne, og skal boet deles, (fordi der ikke bliver tale om uskiftet bo), udtager den længstlevende ægtefælle også sin halvpart af fællesejet = 250.000 kr., og det sker uden arveafgift. Det er den afdøde ægtefælles halvpart af fællesejet på 250.000 kr., der skal arves af den afdøde ægtefælles arvinger (heriblandt ægtefællen), og som der skal svares arveafgift af.

skilsmissesæreje

Vi kan i stedet have *skilsmissesæreje*. Det vil vi have, hvis vi selv har oprettet en *ægtepagt* om, at alt det, vi ejer, eller en del af det, skal være skilsmissesæreje. Men det kan også være bestemt i et *testamente* eller i et *gavebrev*, at det, vi arver eller får foræret, skal være skilsmissesæreje.

Hvis vi skal *separeres* eller *skilles*, beholder vi hver vores skilsmissesæreje. Dør en af os, bliver skilsmissesærejerne imidlertid forvandlet til *fælleseje*, der derefter ved skifte skal deles lige mellem den længstlevende af os og den førstafdødes arvinger (blandt dem også den længstlevende).

Eksempel 2: Hvis ægtefællerne ejer og skylder det samme som i eksempel 1, men sådan, at der i stedet for fælleseje er ægtepagt

om, at alt, hvad de ejer, er skilsmisssæreje, udtager (beholder) manden i tilfælde af separation eller skilsmisse 400.000 kr. og hustruen 100.000 kr. Dør en af ægtefællerne, og skal boet deles, udtager den længstlevende ægtefælle sin halvpart af skilsmisssærejerne = 250.000 kr. uden arveafgift. Den afdøde ægtefælles halvpart af skilsmisssærejerne på 250.000 kr. skal deles mellem den afdøde ægtefælles arvinger, og der skal svares arveafgift af det, de arver.

fuldstændigt særeje

Vores formue kan efter bestemmelse i *ægtepagt*, *testamente* eller *gavebrev* helt eller delvist være *fuldstændigt særeje*.

Hvis alt, hvad vi ejer, er fuldstændigt særeje, udtager (beholder) hver af os vores ejendele i tilfælde af separation og skilsmisse. Når en af os dør, er det den afdødes fuldstændige særeje, der arves af arvingerne (blandt dem også den længstlevende).

Eksempel 3: Hvis ægtefællerne ejer og skylder det samme som i eksempel 1, men dog sådan, at der i stedet for fælleseje er ægtepagt om, at alt, hvad de ejer, er fuldstændigt særeje, udtager (beholder) manden i tilfælde af separation og skilsmisse. 400.000 kr. og hustruen 100.000 kr. Dør fx. manden først, udtager (beholder) hustruen sit fuldstændige særeje på 100.000 kr. uden arveafgift. Mandens fuldstændige særeje på 400.000 kr. arves af hans arvinger, og arvingerne skal betale arveafgift af deres arv.

kombinationssæreje

Vi kan endelig også efter bestemmelse i *ægtepagt*, *testamente* eller *gavebrev* helt eller delvis have såkaldt *kombinationssæreje*, hvilket kan have stor betydning for, hvem der skal arve hvad, og for, hvad der skal betales i arveafgift. Kombinationssæreje betyder, at vi begge har *skilsmisssæreje*, hvis vi skal separeres eller skilles. Ved død betyder det, at det, den af os, der dør *først*, ejer, er *skilsmisssæreje*, mens det, den af os, der *lever længst*, ejer, er *fuldstændigt særeje*. Dette gælder, uanset hvem af os der dør først.

Eksempel 4: Hvis ægtefællerne ejer og skylder det samme som i eksempel 1, og alt det, de ejer, er såkaldt kombinationssæreje, gælder følgende, hvis fx. hustruen dør først: Hendes 100.000 kr. bliver da skilsmisssæreje, og mandens 400.000 kr. bliver fuldstændigt særeje. Manden udtager (beholder) derfor først sit fuldstændige særeje uden arveafgift, og ved en deling af boet får han halvdelen af hustruens skilsmisssæreje, der ved hendes død er blevet fælleseje, = 50.000 kr. uden arveafgift. De sidste

50.000 kr. tilfalder hustruens arvinger (heriblandt manden), således at de skal betale arveafgift af det, de modtager. Dør i stedet manden først, udtager hustruen først sine 100.000 kr. uden arveafgift. Derefter udtager hun ligeledes uden arveafgift sin halvdel af mandens 400.000 kr., = 200.000 kr. De sidste 200.000 kr. af mandens 400.000 kr. arves af hans arvinger, der skal betale arveafgift.

4.2. Mindsteretten for den længstlevende

Vor arvelovgivning er nu blevet så indviklet, at der ved siden af de almindelige delingsregler for ægtefæller, der gennemgås nærmere nedenfor, også gælder en *mindsteret* for den længstlevende ægtefælle.

Såfremt vi har *fælleseje* og tilsammen ejer værdier for 225.000 kr. eller derover, har mindsteretten, når der ikke er testamente, ingen betydning for os, og vi kan så springe dette afsnit over og gå direkte til ægtefællenøglen nedenfor under punkt 4.3., side 27. Har vi *fuldstændigt særeje*, har mindsteretten, når der ikke er testamente, ingen betydning for os, hvis vi tilsammen ejer 450.000 kr. eller derover.

ikke testamente

Når den første af os dør, har den, der lever længst af os, altid ret til at kræve så meget ved delingen af den førstafdødes bo, at den længstlevende alt i alt kommer til at eje værdier op til og med 150.000 kr. Denne *mindsteret* for den længstlevende gælder uanset, hvem de andre arvinger er, og uanset, hvilken formueordning vi har. Der skal ved beregningen af, hvad den længstlevende kommer til at eje, ses bort fra værdien af en livsforsikring den længstlevende får udbetalt i anledning af dødsfaldet.

Eksempel 1: Jeg er gift, og vi har *fælleseje*. Vi har to fællesbørn. Jeg ejer værdier for 100.000 kr. Min ægtefælle ejer værdier for 50.000 kr. Skulle boet deles efter de almindelige regler, har min ægtefælle ved min død ret til at få sin halvdel = 75.000 kr., fordi vi har *fælleseje*. Resten af boet på 75.000 kr. deles, når der ikke er testamente, med $\frac{1}{3}$ til min ægtefælle = 25.000 kr. og med 25.000 kr. til hver af vores to fællesbørn. Men efter reglen om mindsteret kan min efterlevende ægtefælle altid forlange også at få hele min halvdel af boet på 75.000 kr. Arveafgiften deraf vil efter ægtefælleskalaen være 0 kr. Børnene arver så ingen ting.

Nøjagtig det samme vil gælde, hvis det er mig, der ejer alle vores 150.000 kr., og min ægtefælle ingen ting ejer, også selv om mine 150.000 kr. er fuldstændigt særeje. Min ægtefælle skal dog i så fald betale arveafgift efter ægtefælleskalaen med 6.590 kr.

Eksempel 2: Jeg er gift og vi har *fælleseje*. Vi har to fællesbørn. Jeg ejer 200.000 kr., og min ægtefælle ejer 10.000 kr. Hvis boet skulle deles efter de almindelige regler ved min død, ville min efterlevende ægtefælle først udtage halvdelen af vores fælles formue på 210.000 kr. = 105.000 kr. Vores to børn ville hver arve $\frac{1}{3}$ af 105.000 kr. = 35.000 kr., og min efterlevende ægtefælle den sidste $\frac{1}{3}$ = 35.000 kr. Da min efterlevende ægtefælle derved ialt kun ville have fået 105.000 kr. + 35.000 kr. = 140.000 kr., kan han/hun i kraft af mindsteretten på 150.000 kr. uden at skulle betale arveafgift forlange at supplere ved at få 10.000 kr. til. Børnene arver så hver 30.000 kr. (+arveafgift).

Eksempel 3: Jeg er gift, og vi har *fuldstændigt særeje*. Jeg ejer 420.000 kr. Min ægtefælle ejer ikke noget. Vi har et fællesbarn. Ved min død arver min ægtefælle efter de almindelige regler $\frac{1}{3}$ af 420.000 kr. = 140.000 kr., og vores fællesbarn arver $\frac{2}{3}$ af 420.000 kr. = 280.000 kr. Min ægtefælle kan imidlertid i kraft af mindsteretten forlange at supplere med 10.000 kr., således at min ægtefælle i alt arver 150.000 kr. og skal betale arveafgift efter ægtefælleskalaen med 6.590 kr. Vores fællesbarn arver så 270.000 kr. og skal betale 31.590 kr. i arveafgift

testamente

Den længstlevende af os kan bruge reglen om mindsteret, uanset om den førstafdøde af os har oprettet testamente og fx. bestemt, at den længstlevende af os skal arve mindst muligt. Der kan gyldigt gives afkald på mindsteretten.

4.3. Ægtefællenøglen

fælles og særlige livsarvinger – fællesbørn og særbørn

De arvemæssige forhold for gifte afhænger i høj grad af, om ægtefællerne har *livsarvinger* eller ikke, og hvis de har livsarvinger, om det er *fælles* livsarvinger eller *særlige* livsarvinger. *Særlige* livsarvinger er børn med andre end ægtefællen eller sådanne børns børn, børnebørn osv; de kaldes i det følgende, for nemheds skyld, for *særbørn*. Det er ligegyldigt, om særbørnene stammer fra et tidligere ægteskab, fra et tidligere samlivsforhold, fra en tidligere adoption eller er født uden for ægteskab eller samlivsforhold. Det er også ligegyldigt, om børnene er flyttet hjemmefra, og hvem der har – eller har haft – forældremyndigheden over dem. Fælles livsarvinger kaldes i det følgende under et for *fællesbørn*.

For at man kan blive ledt hen til den ægtefællegruppe, man selv tilhører, kan man bruge følgende ægtefællenøgle:

Ægtefællenøglen

- har hverken min ægtefælle eller jeg børn: gå til pkt. 4.4., side 28.
- har vi fællesbørn, og har ingen af os særbørn: gå til pkt. 4.5., side 30.
- har kun den ene af os særbørn, og har vi ikke fællesbørn: gå til pkt. 4.6., side 33.
- har vi begge særbørn men ingen fællesbørn: gå til pkt. 4.7., side 37.
- har den ene af os eller vi begge særbørn, og har vi også fællesbørn: gå til pkt. 4.8., side 41.

4.4. Ægtefæller uden børn

Hvad sker der ved den førstes død?

ikke testamente

Har hverken min ægtefælle eller jeg børn, og dør jeg først, arver min ægtefælle, når der ikke er testamente, alt, hvad jeg efterlader mig. Dør min *ægtefælle først*, arver jeg alt, hvad min ægtefælle efterlader sig.

Har vi *fælleseje* eller *skilsmissesæreje*, udtager den længstlevende af os først sin andel på (normalt) halvdelen af vores fælleseje og skilsmissesæreje. Endvidere arver den længstlevende af os den afdødes halvdel. Så længe den længstlevende ikke gifter sig igen, skal der ikke betales arveafgift.

Ejer den førstafdøde af os noget, der er *fuldstændigt sær-eje*, arves alt dette af den længstlevende af os, men sådan, at der skal betales arveafgift af det efter ægtefælleskalaen.

testamente

Ønsker jeg eller min ægtefælle, at der straks, når den første af os dør, skal *tilfalde andre* noget, må der oprettes testamente. Det kan imidlertid ikke (uden arveafkald) gyldigt bestemmes, at mere end halvdelen af arven efter den førstafdøde af os skal tilfalde andre end den længstlevende af os, fordi halvdelen af en ægtefælles arv er tvangsarv. Indsættes andre til at arve ved et testamente, skal de betale arveafgift efter de regler, der gælder for dem. Navnlig ved også at oprette en ægtepagt om såkaldt kombinationssæreje kan der spares arveafgift for den længstlevende af os.

Hvad sker der ved den længstlevendes død?

ikke testamente

Har ingen af os oprettet testamente, og har den længstlevende af os ikke giftet sig igen eller fået børn, deles hele arven efter os ved den *længstlevendes død* med halvdelen til min ægtefælles slægt i 2. eller eventuelt 3. arveklasse og halvdelen til min slægt i 2. eller eventuelt 3. arveklasse. Er der ingen arveberettigede slægtninge på den ene side, går hele arven til den anden side. Er der ingen arvinger på nogen af siderne, går hele arven i statskassen.

Når vi ikke har oprettet testamente før den førstes død, kan den længstlevende af os frit testamentere over hele arven efter os.

testamente

Disse fordelingsregler kan jeg og min ægtefælle allerede nu ændre ved et fællestestamente. Vi kan frit fastsætte en anden fordeling af arven efter den længstlevendes død. Vi kan træffe bestemmelse derom, som skal gælde, uanset hvem af os der bliver den længstlevende, men vi kan også bestemme, at arven skal fordeles på én måde, hvis manden bliver den længstlevende, men på en anden måde, hvis hustruen bliver den længstlevende.

Når vi i fællesskab ved testamente bestemmer, hvordan arven efter den længstlevende af os skal fordeles, kan vi også fastsætte, at den længstlevende af os efter den førstes død skal eller ikke skal kunne ændre testamentet. Har vi ikke truffet bestemmelse derom, kan den længstlevende af os ændre det fælles testamente for den dels vedkommende, som er arven efter den længstlevende.

Hvad sker der, hvis vi dør samtidigt?

ikke testamente

Dør vi samtidigt uden testamente, arver mandens arvinger i 2. eller eventuelt i 3. arveklasse halvdelen af vores fælles-
eje og skilsmissesæreje samt mandens eventuelle fuldstændige særeje. Hustruens arvinger i 2. eller eventuelt 3. arve-
klasse arver den anden halvdel af vores fælleseje og skilsmissesæreje samt hustruens eventuelle fuldstændige særeje.

testamente

Vi kan frit ved testamente bestemme, hvem der skal arve os, hvis vi kommer til at *dø samtidigt*.

4.5. Ægtefæller med fællesbørn og ingen særbørn

Hvad sker der ved den førstes død?

ikke testamente

fælleseje og skilsmisssæreje

Har min ægtefælle og jeg *fællesbørn* men ikke særbørn, og er vores formueordning *fælleseje* eller *skilsmisssæreje*, og har vi ikke testamente, kan den længstlevende af os frit bestemme, om hun eller han vil sidde i *uskiftet bo* med det hele, når den første af os er død, eller om der skal skiftes (dvs. at boet skal deles). Den længstlevende af os kan blive siddende i uskiftet bo indtil sin død. Den, der sidder i uskiftet bo, kan imidlertid som hovedregel *ikke gifte sig igen*, uden at det uskiftede bo skal deles. Børnene kan, hvis de er myndige, dog tillade, at det uskiftede bo fortsætter, men selv om denne løsning er mulig, giver den usikre og uklare forhold og kan derfor ikke anbefales.

Skal der enten skiftes straks, eller skal det uskiftede bo senere deles, medens den *længstlevende af os endnu lever*, udtager (beholder) den længstlevende først halvdelen af værdien af hele boet uden at skulle betale arveafgift. Af den anden halvdel af boet arver børnene $\frac{2}{3}$ og den længstlevende af os $\frac{1}{3}$, og der skal betales arveafgift efter skala A for børnene og efter ægtefælleskalaen for den længstlevende.

Eksempel 1: Den længstlevende af os har bestemt sig til at sidde i uskiftet bo. Boets værdi er på 1.200.000 kr., og vi har to sønner. Når det uskiftede bo skal skiftes, medens den længstlevende lever, og der stadig er 1.200.000 kr. i boet, udtager den længstlevende først 600.000 kr. som sin ejerandel uden arveafgift og arver dernæst $\frac{1}{3}$ af de andre 600.000 kr. = 200.000 kr., hvoraf der skal betales arveafgift med 13.490 kr. Vores to sønner arver hver $\frac{1}{3}$ af 600.000 kr. = 200.000 kr., og skal hver betale arveafgift med 18.990 kr. Hele arveafgiften vil således blive på 51.470 kr., og den længstlevende beholder i alt 786.510 kr. men skal altså af med 413.490 kr. Den længstlevende af os kan derfor blive økonomisk temmelig bundet til at blive siddende i uskiftet bo.

*ikke testamente**fuldstændigt særeje*

Er vores formueordning helt eller delvist *fuldstændigt særeje*, og er der ikke testamente, vil vore børn, når den første af os dør, arve $\frac{2}{3}$ af den førstafdødes fuldstændige særeje, og de skal betale arveafgift efter skala A, idet der *aldrig* kan sidde i uskiftet bo med fuldstændigt særeje. Den længstlevende af os arver den sidste $\frac{1}{3}$ og skal betale arveafgift efter ægtefælleskalaen. Den længstlevende beholder sit eget fuldstændige særeje uden arveafgift.

*testamente**fælleseje og skilsmisssæreje*

Min ægtefælle og jeg kan ved testamente bestemme, at den længstlevende af os skal arve $\frac{2}{3}$ i stedet for $\frac{1}{3}$ af den halvdel af vores *fælleseje* og *skilsmisssæreje*, som arves efter den førstafdøde af os. En sådan bestemmelse kan bruges både, hvis der skal deles straks ved den førstes død, og hvis den længstlevende af os først sidder i uskiftet bo men derefter deler dette. Sådanne bestemmelser i testamenter oprettes nu af ganske mange ægtefæller med fællesbørn, fordi de derved kan mindske den økonomiske belastning, der er ved eventuelt senere at skulle dele et uskiftet bo.

Eksempel 2: Den længstlevende af os har valgt at sidde i uskiftet bo. Det uskiftede bos værdi er på 1.200.000 kr., og vi har to sønner. Ved testamente har vi bestemt, at den længstlevende af os skal arve mest muligt ved en deling efter den førstafdødes død. Den længstlevende udtager ved en deling, medens den længstlevende lever, stadig først sin halvdel på 600.000 kr. uden arveafgift, men arver nu $\frac{2}{3}$ af de andre 600.000 kr. = 400.000 kr., hvoraf der skal betales arveafgift med 48.990 kr. Vores to sønner arver nu kun hver 100.000 kr. og skal hver betale arveafgift med 5.990 kr. Hele arveafgiften bliver således 60.970 kr., og den længstlevende beholder nu 915.010 kr. i stedet for 786.510 kr., og skal altså kun af med 248.990 kr. i stedet for 413.490 kr.

En endnu bedre – og helt ny – løsning for den længstlevende kan det være fra begyndelsen at supplere et testamente som det foran omtalte med oprettelse af en ægtepagt om, at vores formue på 1.200.000 kr. skal være såkaldt kombinationssæreje. I så fald, og hvis vi hver ejer lige meget, udtager den længstlevende ægtefælle ved den førstes død, først sine 600.000 kr., der er blevet fuldstændigt særeje, uden arveafgift. Med de resterende 600.000 kr. kan der nu sidde i uskiftet bo. Deles der straks, eller skal det uskiftede bo senere deles, medens den længstlevende lever, og er der stadig 600.000 kr. i det, udtager den længstlevende først $\frac{1}{2}$ = 300.000 kr. af dette uden arveafgift, og arver dernæst $\frac{2}{3}$ af de resterende 300.000 kr. = 200.000

kr., hvoraf der kun skal svares arveafgift med 13.490 kr. De to sønner arver nu kun hver 50.000 kr., og skal hver betale arveafgift med 1.990 kr. Den samlede arveafgift bliver da kun på 17.470 kr. i stedet for (de oprindelige) 51.470 kr., og den længstlevende beholder i alt 1.086.510 kr. i stedet for 786.510 kr., og skal altså kun af med i alt 113.490 kr. i stedet for 413.490 kr. Bindingen er næsten væk. Ordningen vil også give arveafgiftsbespareser for børnene efter den længstlevendes død.

testamente

fuldstændigt særeje

Har vi *fuldstændigt særeje*, der ikke kan ændres til kombinationssæreje, kan vi ved testamente bestemme, at den længstlevende af os ved den førstafdødes død skal arve $\frac{2}{3}$ i stedet for $\frac{1}{3}$ af den førstafdødes fuldstændige særeje.

Hvad sker der ved den længstlevendes død?

ikke testamente

Når vores fællesbørn arver os ved den længstlevendes død, uden at der er testamente, fordeles arven imellem dem efter de almindelige regler (omtalt foran side 15-16), uanset om den længstlevende af os sidder i uskiftet bo, så børnene ikke har modtaget noget før, eller om den længstlevende tidligere har delt og nu efterlader sig resten til børnene. Har vi fx. tre børn, arver de $\frac{1}{3}$ hver.

testamente

Ønsker vi en anden fordeling mellem vores børn til sin tid, må vi oprette testamente, men vi kan ikke (uden arveafkald) fratage nogen af vores børn mere end halvdelen af deres normale arvelod.

En hel del testamenter ændrer på fordelingen mellem fællesbørn for at udligne økonomisk støtte, nogle af børnene allerede har modtaget. Vi kan også bestemme, at op til halvdelen af vores børns arv i stedet skal tilfalde vores børnebørn (og deres ægtefæller) eller vores oldebørn (og deres ægtefæller), hvorved der i øvrigt også spares arveafgift.

Det omtales nedenfor under pkt. 6, hvad den længstlevende af os selv kan bestemme ved testamente.

4.6. Ægtefæller uden fællesbørn, hvor den ene har særbørn

Hvad sker der uden testamente ved den førstes død?

ikke testamente

Har min ægtefælle og jeg ikke fællesbørn, men har enten min ægtefælle eller jeg et eller flere *særbørn*, gælder følgende, når der ikke er testamente: Dør den af os, der *ikke* har særbørn, *først*, arver den anden af os hele arven efter den afdøde. Har vi fælleseje eller skilsmissesæreje, skal der ikke betales arveafgift, så længe den længstlevende ikke indgår nyt ægteskab. Af den afdødes fuldstændige særeje skal der derimod straks betales arveafgift efter ægtefælleskalaen.

Dør den af os, som *har* særbørn, *først*, kan den længstlevende *ikke* sidde i uskiftet bo uden *samtykke* fra særbørnene. Giver kun et eller nogle af særbørnene samtykke, kan der sidde i uskiftet bo med det eller dem, der har samtykket, medens de andre skal have deres arv. Når der gives samtykke, kan der sidde i uskiftet bo med den formue, som er vores *fælleseje* og *skilsmissesæreje*, men (normalt) kun indtil den længstlevende indgår nyt ægteskab. Med *fuldstændigt særeje* kan der aldrig sidde i uskiftet bo.

Bliver der *ikke* tale om *uskiftet bo*, skal boet deles. Ved delingen får den længstlevende af os (normalt) halvdelen af det, der var vores fælleseje og skilsmissesæreje uden arveafgift. Den anden halvdel af dette og den førstafdødes fuldstændige særeje skal deles med $\frac{1}{3}$ til den længstlevende af os og $\frac{2}{3}$ til særbørnene. Af denne arv skal den længstlevende af os betale arveafgift efter ægtefælleskalaen og særbørnene skal betale arveafgift efter skala A.

Hvad sker der uden testamente ved den længstlevendes død?

ikke testamente

Bliver den af os, der er barnløs, som den længstlevende af os siddende i uskiftet bo hele livet med den førstafdødes særbørn, deles det uskiftede bo ved den længstlevendes død, når den længstlevende ikke har oprettet testamente, med halvdelen til den førstafdødes særbørn og den anden halvdel til den længstlevendes slægt i 2. eller eventuelt 3. arveklasse og ellers til den førstafdødes særbørn.

Blev boet delt straks, da den af os, der har særbørn, døde

som den førstafdøde af os, eller er boet senere delt, tilfalder den længstlevendes formue, herunder et eventuelt fuldstændigt særeje, ved dennes død alene den længstlevendes slægt i 2. eller eventuelt 3. arveklasse eller går i statskassen.

Bliver den af os, der har særbørn, den længstlevende, arver særbørnene ved den længstlevendes død alt efter den længstlevende.

Hvad sker der uden testamente, hvis vi dør samtidigt?

ikke testamente

Hvis vi dør samtidigt, arver særbørnene deres far eller mor, medens arven efter den af os, der ikke har børn, går til arvingerne i 2. eller i 3. arveklasse eller i statskassen.

Hvad kan vi opnå ved et testamente?

testamente

Ægtefæller, der hører til denne familiegruppe, har stort behov for et testamente og eventuelt også for en ægtepagt, såfremt de overhovedet ejer eller kommer til at eje noget. I visse tilfælde kan den længstlevende blive nødt til at gå fra ejerlejlighed eller hus ved den førstes død, hvis der ingen ting gøres.

Altid mindst muligt

fælleseje og skilsmisssæreje

Ønsker vi, at det eller de særbørn, den ene af os har, under *alle omstændigheder* skal arve *mindst muligt*, gælder følgende:

Har vi *fælleseje* eller ægtepagt om *skilsmisssæreje*, kan vi nå længst ved at oprette en ægtepagt om, at vi skal have såkaldt *kombinationssæreje* og et testamente, hvor det bestemmes, at særbørnene skal arve mindst muligt.

Eksempel 1: Vi ejer tilsammen 1.200.000 kr. og har fælleseje eller ægtepagt om skilsmisssæreje. Vi ejer lige meget. Manden har et barn født uden for ægteskab. Gør vi ingen ting, og samtykker barnet ikke ved mandens død som den førstafdøde til uskiftet bo, arver barnet $\frac{2}{3}$ af 600.000 kr. = 400.000 kr. og skal betale arveafgift med 54.990 kr. Hustruen udtager sin ejerandel på halvdelen = 600.000 kr. uden arveafgift og arver $\frac{1}{3}$ af 600.000 kr. = 200.000 kr., som der skal betales arveafgift af med 13.490 kr. Hun beholder således 786.510 kr.

Ved mandens død som den længstlevende arver barnet hele mandens bo på 1.200.000 kr. og skal betale arveafgift efter skala A.

Kan vi oprette ægtepagt om såkaldt kombinationssæreje, og opretter vi testamente om, at barnet skal arve mindst muligt, og bliver der ved mandens død som den førstafdøde ikke tale om uskiftet bo, arver barnet kun 100.000 kr. og skal betale arveafgift efter skala A med 5.990 kr. Hustruen udtager (beholder) sit fuldstændige særeje på 600.000 kr., sin andel på $\frac{1}{2}$ af de andre 600.000 kr. = 300.000 kr. og arver 200.000 kr., som hun skal betale arveafgift af med 13.490 kr. efter ægtefælleskalaen. Hustruen beholder således 1.086.510 kr. i stedet for 786.510 kr.

Ved mandens død som den længstlevende arver barnet, hvis der er 1.200.000 kr. i boet, $\frac{1}{2}$ = 600.000 kr., eller hvis testamentet er oprettet meget elegant, kun 525.000 kr., og skal betale arveafgift efter skala A. Resten går til dem, der er indsat til at arve i stedet for barnet.

fuldstændigt særeje

Har vi *fuldstændigt særeje*, som ikke kan ændres til såkaldt kombinationssæreje, og dør den af os, som har særbørn, først, kan det – hvis vi ønsker det – ved testamente bestemmes, at særbørnene kun skal arve $\frac{1}{3}$ i stedet for $\frac{2}{3}$ af det fuldstændige særeje. Bliver særbørnenes far eller mor den længstlevende, kan det ved testamente bestemmes, at de kun skal arve halvdelen af arven efter den længstlevende af os, eller noget mindre, hvis testamentet er meget elegant oprettet.

Kun mindst muligt ved den førstes død

fælleseje og skilsmissesæreje

Ønsker vi, at det eller de særbørn, den ene af os har, skal arve *mindst muligt*, når den første af os dør, men at børnene skal *arve os helt eller delvist* efter den længstlevendes død, og har vi *fælleseje* eller ægtepagt om *skilsmissesæreje*, er den bedste løsning følgende:

Vi opretter en *ægtepagt* om såkaldt kombinationssæreje og søger at opnå særbørnenes samtykke til uskiftet bo. Samtidig bestemmer vi i et *testamente*, at særbørnene skal arve mindst muligt ved en eventuel deling af boet, når deres far eller mor er død som den første af os. Testamentet skal også indeholde bestemmelse om, hvor meget særbørnene skal arve ved den længstlevendes død, såfremt deres stedfar eller stedmor bliver den længstlevende.

Eksempel 2: Vi ejer tilsammen 1.200.000 kr. og har fælleseje eller ægtepagt om skilsmissesæreje. Vi ejer lige meget. Hustruen har et barn fra et tidligere ægteskab. Gør vi ingen ting, kan vi håbe, at hustruens særbarn giver samtykke til uskiftet bo, hvis hustruen dør først, men ellers – og hvis manden ønsker senere at dele det eventuelle uskiftede bo for at gifte sig igen – skal

barnet arve 400.000 kr. og betale arveafgift efter skala A med 54.990 kr. Manden skal i så fald betale arveafgift med 13.490 kr. og beholder således kun 786.510 kr.

Opretter vi nu ægtepagt om, at vi skal have såkaldt kombinationssæreje, og testamente om, at særbarnet skal arve mindst muligt, hvis boet skal deles i tilfælde af, at hustruen dør først, og om, at barnet skal arve manden, hvis manden bliver den længstlevende af os, har vi opnået følgende:

Hvis hustruen dør først, og særbarnet ikke samtykker til uskiftet bo, skal barnet nu alene arve 100.000 kr. efter sin moder og betale arveafgift efter skala A med 5.990 kr. Samtykker barnet i uskiftet bo, får det ingenting ved moderens død. Hvis det uskiftede bo stadig er på 1.200.000 kr. og senere skal skiftes, medens manden lever, fx. fordi han ønsker at gifte sig igen, skal barnet også kun arve 100.000 kr. og betale arveafgift deraf efter skala A med 5.990 kr. Manden skal betale arveafgift med 13.490 kr. og beholder således 1.086.510 kr. i stedet for 786.510 kr. Når manden dør som den længstlevende, arver barnet ham i det omfang, det er bestemt ved testamentet med nedsat arveafgift. Løsningen indebærer også arveafgiftsbesparelser, hvis manden dør først, og hustruen vil indgå nyt ægteskab.

fuldstændigt særeje

Har vi *fuldstændigt særeje*, som ikke kan ændres til såkaldt kombinationssæreje, kan vi ved et testamente bestemme, at særbørnene kun skal arve $\frac{1}{3}$ i stedet for $\frac{2}{3}$ af det fuldstændige særeje, som deres far eller mor efterlader sig som den førstafdøde af os. Særbørnene kan så også indsættes til at arve deres stedfar eller stedmor helt eller delvist, hvis han eller hun bliver den længstlevende.

Arvinger af begge slags

Har den ene af os flere særbørn, og ønsker vi både at stille den af os, der ikke har særbørn, bedst muligt, hvis børnenes far eller mor dør som den første af os, og at *én* eller *fle- re* af særbørnene skal arve *mindst* muligt under alle omstændigheder, men at *én* eller *fle- re* af dem skal *arve* den længstlevende af os, kan testamentet også oprettes således, at alle disse ønsker bliver opfyldt. Vi kan også bestemme, at der skal tilfalde eventuelle børnebørn noget.

Samtidig død

Vi kan også i testamentet tage stilling til, hvad der skal ske, hvis vi dør samtidig.

4.7. Ægtefæller uden fællesbørn, hvor begge har særbørn

Hvad sker der uden testamente ved den førstes død?

ikke testamente

Når både min ægtefælle og jeg har *særbørn*, men ikke fællesbørn, og den *første* af os dør, spiller det en rolle, om vores formue er fælleseje eller skilsmissesæreje eller fuldstændigt særeje.

fælleseje og skilsmissesæreje

Har vi *fælleseje* eller *skilsmissesæreje*, kan den længstlevende af os kun sidde i *uskiftet bo* med vores fælleseje og skilsmissesæreje, hvis den førstafdødes særbørn giver samtykke til uskiftet bo.

Giver *alle* den førstafdødes særbørn samtykke til uskiftet bo, kan der sidde i uskiftet bo, uden at der skal betales arveafgift, men (normalt) kun indtil den længstlevende af os indgår nyt ægteskab.

Giver kun *et* eller *nogle* af den førstafdødes særbørn samtykke til uskiftet bo, skal de *andre* have deres arv straks, medens der kan sidde i uskiftet bo med det eller dem, der har samtykket.

Hvis *ingen* af den førstafdødes særbørn samtykker, skal delingen, når der ikke er testamente, foregå således: Halvdelen af vores fælleseje og skilsmissesæreje udtages (beholdes) uden arveafgift af den længstlevende af os. Den anden halvdel deles med $\frac{1}{3}$ til den længstlevende af os, som skal betale arveafgift efter ægtefælleskalaen, og med $\frac{2}{3}$ til den førstafdødes særbørn, som skal betale arveafgift efter skala A.

Eksempel 1: Vi har fælleseje og ejer tilsammen 1.200.000 kr. Vi har hver to særbørn. Der er ikke testamente. Hvis manden bliver den førstafdøde af os, og hans to særbørn ikke samtykker til uskiftet bo, udtager hustruen først 600.000 kr. som sin andel uden arveafgift. Af de resterende 600.000 kr. arver mandens to særbørn nu hver $\frac{1}{3} = 200.000$ kr., og de skal hver betale arveafgift efter skala A med 18.990 kr. Hustruen arver også $\frac{1}{3}$ af 600.000 kr. = 200.000 kr., og hun skal betale arveafgift efter ægtefælleskalaen med 13.490 kr. Af de 1.200.000 kr. beholder hustruen herefter kun 786.510 kr.

fuldstændigt særeje

Har den førstafdøde af os *fuldstændigt særeje*, skal dette altid deles ved den førstafdødes død, idet der aldrig kan sidde i uskiftet bo med fuldstændigt særeje. Den længstlevende af os arver, når der ikke er testamente, $\frac{1}{3}$ af det fuldstændige særeje og skal betale arveafgift efter ægtefælleskalaen, og den førstafdødes særbørn arver $\frac{2}{3}$ af det fuldstændige særeje og skal betale arveafgift efter skala A.

Eksempel 2: Manden ejer 1.200.000 kr., der er fuldstændigt særeje, og hustruen ejer 50.000 kr., der er fuldstændigt særeje. Vi har hver to særbørn. Manden dør først, og der er ikke testamente. Hustruen udtager (beholder) nu sit fuldstændige særeje på 50.000 kr. Af mandens fuldstændige særeje på 1.200.000 kr. arver hver af hans to særbørn, 400.000 kr., og de skal hver betale arveafgift med 54.990 kr. Hustruen arver 400.000 kr. og skal betale arveafgift med 48.990 kr. Af de oprindelige 1.250.000 kr. beholder hustruen således kun 401.010 kr.

Hvad sker der uden testamente ved den længstlevendes død?

ikke testamente

Sidder den længstlevende af os *i uskiftet bo*, deles det uskiftede bo, når der ikke er testamente, ved den længstlevendes død med halvdelen til den førstafdødes særbørn og halvdelen til den længstlevendes særbørn. Har den længstlevende tillige fuldstændigt særeje, arves dette alene af den længstlevendes særbørn. Børnene skal betale arveafgift efter skala A.

Eksempel 3: Den længstlevende af os har et særbarn. Den førstafdøde af os har to særbørn, der gav samtykke til uskiftet bo. Det uskiftede bo er på 1.200.000 kr. Den længstlevende ejer tillige 800.000 kr., der er et arvet fuldstændigt særeje. Der er ikke testamente. Ved den længstlevendes død arver den førstafdødes to særbørn hver 300.000 kr., og de skal betale arveafgift efter skala A med hver 36.990 kr. Den længstlevendes særbarn arver 1.400.000 kr., og skal betale arveafgift efter skala A med 247.980 kr.

Sidder den længstlevende af os *ikke i uskiftet bo* ved sin død, og er der ikke testamente, arver den længstlevendes særbørn alt, hvad den længstlevende efterlader sig, og skal betale arveafgift efter skala A.

Hvad sker der uden testamente, hvis vi dør samtidigt?

ikke testamente

Hvis vi dør samtidigt, arver mandens særbørn manden og hustruens særbørn hustruen.

Hvad kan vi opnå ved et testamente?

testamente

Ægtefæller, der hører til denne familiegruppe, har stort behov for et *testamente* og eventuelt også for en ægtepagt, såfremt de overhovedet ejer eller kommer til at eje noget, fordi de:

- normalt ønsker at stille den efterlevende ægtefælle bedre, idet denne i visse tilfælde ellers blandt andet kan blive nødt til at gå fra ejerlejlighed eller hus,
- oftest ønsker at ligestille alle eller nogle af deres børn, der ellers bliver stillet tilfældigt og uens,
- i en del tilfælde ønsker, at et eller flere af deres børn skal arve mindst muligt eller dog mindre end efter arveloven,
- i en del tilfælde ønsker, at deres børnebørn skal arve noget.

fælleseje og skilsmissesæreje

I de fleste tilfælde vil alle disse ønsker kunne opfyldes bedst ved, at vi både kan oprette en *ægtepagt* om, at vi skal have såkaldt kombinationssæreje og også opretter et *testamente*. I testamentet skal det bl.a. bestemmes, at den længstlevende skal arve mest muligt ved den førstes død, og at vores børn skal stilles lige ved den længstlevendes død eventuelt dog således, at ét eller flere af vores børn skal arve mindst muligt eller dog mindre end de andre.

Eksempel 4: Manden har tre særbørn, to sønner og en datter, og hustruen har to særbørn, to sønner. Vi har fælleseje og ejer tilsammen 1.200.000 kr. Vi ejer lige meget. Gør vi ingen ting, og dør manden først, og giver kun hans datter samtykke til uskiftet bo, arver mandens to sønner hver 133.333 kr., og de skal hver betale arveafgift efter skala A med 10.319 kr. Hustruen kan sidde i uskiftet bo uden arveafgift med de resterende 933.333 kr. Dør hustruen, uden at det uskiftede bo er delt, og er boets formue stadig 933.333 kr. arver mandens datter 200.000 kr. (specialregel) og skal betale arveafgift efter skala A med 18.990 kr. Hustruens to sønner arver hver 366.667 kr., og de skal betale arveafgift med hver 48.987 kr.

Opretter vi ægtepagt om såkaldt kombinationssæreje og testamente om, at den længstlevende af os skal arve mest

muligt ved den førstes død, om at mandens to sønner skal arve mindst muligt, og om ligestilling af mandens datter og hustruens to sønner, kommer delingen i stedet til at foregå således: Ved mandens død som den førstafdøde beholder hustruen uden arveafgift 600.000 kr. som sit fuldstændige særeje. Mandens to sønner arver hver 50.000 kr. og skal betale arveafgift med hver 1.990 kr. Hustruen kan uden arveafgift sidde i uskiftet bo med de resterende 500.000 kr. Ved hustruens død uden at det uskiftede bo er skiftet, arver mandens datter og hustruens to sønner, hvis boets formue ikke er ændret, hver 366.667 kr., og de skal betale arveafgift (men nedsat for datteren).

fuldstændigt særeje

Har vi *fuldstændigt særeje*, der ikke kan ændres til såkaldt kombinationssæreje, kan vi ved testamente bestemme, at børnene skal arve mindst muligt, dvs. $\frac{1}{3}$, ved den førstafdødes død og derefter, hvorledes børnene skal stilles i arvemæssig henseende ved den længstlevendes død.

Eksempel 5: Hustruen ejer 900.000 kr., som hun har arvet, og som er hendes fuldstændige særeje. Manden ejer ikke noget. Hustruen har to særbørn fra et tidligere ægteskab, og manden har et særbarn fra et tidligere ægteskab. Gør vi ingen ting, og bliver hustruen den længstlevende, eller dør ægtefællerne samtidigt, arver hendes to børn hver 450.000 kr. og mandens barn intet. Dør hustruen først, arver hendes to børn hver 300.000 kr., og manden arver 300.000 kr. Ved mandens død arver hans barn dernæst 300.000 kr., eller hvad der måtte være i behold.

Opretter vi nu testamente om, at hustruens to børn skal arve mindst muligt, hvis hun bliver den førstafdøde, og om at børnene skal ligestilles ved den længstlevendes død, gælder følgende: Bliver hustruen den længstlevende, arver hver af de tre børn 300.000 kr. Dør hustruen først, arver hver af hendes børn ved hendes død 150.000 kr., og manden arver 600.000 kr. Ved mandens død som den længstlevende arver hans barn 300.000 kr. og hustruens to børn yderligere hver 150.000 kr., således at alle børnene har modtaget 300.000 kr.

Der skal naturligvis betales arveafgift, men testamentet kan indrettes således, at der ved ligestillingen også tages hensyn dertil.

samtidig død

Vi kan også ved testamente bestemme, hvordan arven efter os skal fordeles, hvis vi dør samtidigt.

4.8. Ægtefæller med fællesbørn, hvor den ene eller begge har særbørn

Hvad sker der uden testamente ved den førstes død?

ikke testamente

Når vi har *fællesbørn*, og den *ene* af os eller vi *begge* også har *særbørn*, kommer det, når den første af os dør, og der ikke er testamente, an på, om vores formuer er *fælleseje* eller *skilsmissesæreje* eller *fuldstændigt særeje*.

fælleseje og skilsmissesæreje

Har vi *fælleseje* eller *skilsmissesæreje*, kan den længstlevende af os altid sidde i *uskiftet bo* med vores *fællesbørn*. Har den førstafdøde af os *særbørn*, kan den længstlevende af os kun sidde i uskiftet bo med dem, hvis de giver *samtykke* til uskiftet bo.

Samtykker kun *ét* eller *nogle* af den førstafdødes særbørn, kan der sidde i uskiftet bo med det eller dem og med vores fællesbørn, men ikke med det eller de særbørn, som ikke samtykker.

Giver *alle* den førstafdødes særbørn samtykke til uskiftet bo, eller har den af os, der dør først, ikke særbørn, kan den længstlevende af os sidde i uskiftet bo med hele den formue, som er *fælleseje* og *skilsmissesæreje*, uden at der skal betales arveafgift, men (normalt) kun indtil den længstlevende af os vil indgå nyt ægteskab.

Når der skal skiftes med den førstafdødes særbørn, beregnes det, de skal arve, således: Den længstlevende beholder (normalt) halvdelen af fællesejet og skilsmissesærejet. Af den anden halvdel beholder den længstlevende $\frac{1}{3}$, medens de resterende $\frac{2}{3}$ er andelen til den førstafdødes fællesbørn og særbørn. Den del, der tilfalder særbørn, som ikke har samtykket, skal udbetales som arv til dem, og de skal betale arveafgift efter skala A. Den længstlevende kan imidlertid derefter uden at skulle betale arveafgift sidde i uskiftet bo med hele resten.

Vil den, der sidder i uskiftet bo, indgå nyt ægteskab, må det uskiftede bo (normalt) deles, og arven skal udbetales til børnene. Børnene og den længstlevende skal betale arveafgift.

Eksempel 1: Manden har tre døtre, Grete, Else og Lene fra et tidligere ægteskab. Vi har en fællessøn Jan. Hustruen har en søn Svend fra et tidligere ægteskab. Vi ejer 1.200.000 kr. og har fælleseje. Der er ikke testamente.

Hvis manden dør først, kan hustruen sidde i uskiftet bo med fællessønnen Jan og med mandens datter Lene, der giver samtykke dertil. Der skal i så fald udbetales 100.000 kr. i arv til hver af mandens to døtre Grete og Else, der ikke samtykker til uskiftet bo, og de skal hver betale arveafgift med 5.990 kr. Hustruen beholder resten, det vil sige 1.000.000 kr., og skal ikke betale arveafgift.

Vil hustruen senere skifte det uskiftede bo, fx. fordi hun vil indgå nyt ægteskab, og er der stadig 1.000.000 kr. i boet, skal Lene og Jan hver arve 100.000 kr., og de skal hver betale arveafgift med 5.590 kr. Hustruen arver 200.000 kr. og skal betale arveafgift med 13.490 kr. Hun beholder således 786.510 kr.

Dør hustruen først, kan manden sidde i uskiftet bo med hele formuen, hvis hustruens søn Svend samtykker dertil. Der skal så ikke betales arveafgift. Vil manden senere dele det uskiftede bo, fx. fordi han agter at indgå nyt ægteskab, og er der stadig 1.200.000 kr. i boet, arver hustruens søn Svend og vores fællessøn Jan hver 200.000 kr., og de skal hver betale arveafgift efter skala A med 18.990 kr. Manden arver 200.000 kr. og skal betale arveafgift efter ægtefælleskalaen med 13.490 kr. Han beholder således 786.510 kr.

fuldstændigt særeje

Har vi *fuldstændigt særeje*, skal den førstafdødes fuldstændige særeje altid deles ved den førstafdødes død. Når der ikke er testamente, arver den længstlevende af os $\frac{1}{3}$ af den førstafdødes fuldstændige særeje og skal betale arveafgift efter ægtefælleskalaen, medens $\frac{2}{3}$ af den førstafdødes fuldstændige særeje arves af den førstafdødes børn, både fællesbørn og særbørn, og deles lige mellem dem. Børnene skal betale arveafgift efter skala A.

Hvad sker der uden testamente ved den længstlevendes død?

ikke testamente

fælleseje og skilsmisssæreje

Bliver den længstlevende af os siddende i *uskiftet bo* til sin død, og er der ikke testamente, deles det uskiftede bo således: Mandens halvdel af det uskiftede bo arves af alle hans børn, og hustruens halvdel af det uskiftede bo arves af alle hendes børn. Børnene skal alle betale arveafgift efter skala A. Børn, der tidligere har modtaget arv, får ikke noget.

Eksempel 2: Vi har en fællessøn, Ole, og hustruen har fra et tidligere ægteskab tre døtre, Conny, Anne og Lis. Vi har fælleseje og ejer tilsammen 1.200.000 kr. Der er ikke testamente. Ved hustruens død overtog manden hele formuen på 1.200.000 kr. til uskiftet bo, idet Conny, Anne og Lis gav samtykke til uskiftet

bo. Ved mandens død som den længstlevende tilfalder hans halvdel af det uskiftede bo på 1.200.000 kr. (eller hvad der måtte være tilbage i boet) = 600.000 kr. vores fællessøn Ole. Hustruens halvdel af det uskiftede bo på 600.000 kr. deles lige mellem hendes fire børn Ole, Conny, Anne og Lis med 150.000 kr. til hver. Vores fællessøn Ole arver således i alt 600.000 kr. + 150.000 kr. = 750.000 kr. Hustruens døtre Conny, Anne og Lis arver hver 150.000 kr. Ole skal betale arveafgift med 132.990 kr. og de tre døtre Conny, Anne og Lis med hver 12.490 kr.

Sidder den længstlevende af os *ikke* i uskiftet bo ved sin død, og er der ikke testamente, arver den længstlevendes børn, både fællesbørn og særbørn, alt, hvad den længstlevende efterlader sig, og de skal betale arveafgift efter skala A.

fuldstændigt særeje

Har vi *fuldstændigt særeje*, arver den længstlevendes fællesbørn og særbørn den længstlevendes fuldstændige særeje til lige deling. De skal betale arveafgift efter skala A.

Hvad sker der uden testamente, hvis vi dør samtidigt?

ikke testamente

Hvis vi dør samtidigt, og der ikke er testamente, arver hustruens børn hendes formue og mandens børn hans formue. Fællesbørnene arver både deres far og mor.

Hvad kan vi opnå ved et testamente?

testamente

Ægtefæller, der hører til denne familiegruppe, vil næsten altid ønske at oprette testamente, fordi de:

- normalt ønsker at stille den længstlevende ægtefælle, der ellers kan få det økonomisk meget vanskeligt, bedre,
- oftest ønsker at ligestille alle eller nogle af deres børn, der ellers bliver stillet tilfældigt og uens,
- i en del tilfælde ønsker, at et eller flere af deres børn skal arve mindst muligt eller dog mindre end efter arveloven,
- i en del tilfælde ønsker, at deres børnebørn skal arve noget.

fælleseje og skilsmisssæreje

Har vi *fælleseje* eller *skilsmisssæreje*, vil alle disse ønsker kunne opfyldes bedst, hvis vi både kan oprette en ægtepagt om, at vi skal have såkaldt *kombinationssæreje* og også opretter et *testamente*. I testamentet skal det bl.a. bestemmes, at den længstlevende af os skal arve mest muligt ved den

førstes død, og at vores børn skal stilles lige ved den længstlevende død, eventuelt dog således, at et eller nogle af vores børn skal arve mindst muligt eller dog mindre end de andre børn.

Eksempel 3: Vi har en fællessøn Jan. Manden har fra et første ægteskab tre døtre, Grete, Else og Lene. Vi har fælleseje og ejer tilsammen 1.200.000 kr. Gør vi ingenting, og dør manden først, og giver kun hans datter Lene samtykke til uskiftet bo, arver mandens døtre Grete og Else (som nævnt i eksempel 1) hver 100.000 kr., og de skal hver betale arveafgift med 5.990 kr. Hustruen kan derefter sidde i uskiftet bo med resten. Dør hustruen, uden at det uskiftede bo er delt, og har formuens værdi ikke ændret sig, arver mandens datter Lene 150.000 kr. og skal betale arveafgift med 12.490 kr. Vor fællessøn Jan arver resten = 850.000 kr. og skal betale arveafgift med 156.990 kr.

Vi opretter nu ægtepagt om såkaldt kombinationssæreje og sørger for, at vi ejer lige meget, samt et testamente. I dette bestemmes, at den længstlevende af os skal arve mest muligt ved den førstes død, at mandens døtre Grete og Else efter vores ønske skal arve mindst muligt, og at mandens datter Lene og fællessønnen Jan skal ligestilles efter os. Delingen kommer da til at foregå således: Ved mandens død som den førstafdøde giver hans datter Lene samtykke til uskiftet bo. Mandens døtre Grete og Else giver ikke samtykke og arver derfor hver 25.000 kr., som de skal betale arveafgift af med hver 740 kr. Hustruen beholder uden arveafgift 600.000 kr. som sit fuldstændige særeje og sidder derefter uden arveafgift i uskiftet bo med de resterende 550.000 kr. Ved hustruens død som den længstlevende deles de 1.150.000 kr. (eller hvad der måtte være i boet) lige mellem mandens datter Lene og fællessønnen Jan med 575.000 kr. til hver og således, at de hver skal betale en nedsat arveafgift efter skala A.

fuldstændigt særeje

Har vi *fuldstændigt særeje*, der ikke kan ændres til såkaldt kombinationssæreje, kan det ved testamente bestemmes, at den førstafdødes børn skal arve mindst muligt ved den førstes død, dvs. kun $\frac{1}{3}$ af den førstafdødes fuldstændige særeje. Den længstlevende af os arver så $\frac{2}{3}$ i stedet for $\frac{1}{3}$. Endvidere kan det bestemmes, hvordan børnene skal stilles i arvemæssig henseende ved den længstlevendes død. Børnene vil i de allerfleste tilfælde kunne blive ligestillet helt i arvemæssig henseende efter os.

samtidig død

Ved testamente kan det også bestemmes, hvordan arven skal fordeles efter os, hvis vi dør samtidigt.

5. Samlevende

Er jeg ugift (herunder separeret eller skilt – men ikke enke eller enkemand), og lever jeg sammen med en person af det modsatte eller af det samme køn, skal vi ved overvejelser om testamente især være *opmærksomme på følgende*:

Reglerne om arveafgift

Først når samlevende har haft fælles bopæl i to år, bliver der, hvis den ene arver den anden, beregnet arveafgift efter skala A (se nærmere vejledningen til skala A sidst i bogen). Ellers beregnes arveafgiften efter skala C.

Eksempel: Har jeg ingen livsarvinger, ejer jeg 200.000 kr., og er der testamente om, at min samlever skal arve alt efter mig, er arveafgiften efter skala C for min samlever 98.940 kr. men efter skala A kun 18.990 kr. Ejer jeg i stedet 1.000.000 kr., bliver arveafgiften efter skala C 697.940 kr. og efter skala A 192.990 kr.

Kompensationskrav

Har vi levet sammen i længere tid, og har den ene af os bidraget til, at den andens formue er blevet forøget, har den ene af os ret til at modtage et vist beløb (et såkaldt *kompensationskrav*) helt uden arveafgift ved den andens død. Dette beløb kan vi inden for visse grænser angive i vores testamente, men det vil i så fald nok også komme til at gælde, hvis vi i stedet skulle gå fra hinanden.

Om vi har børn

fælles og særlige livsarvinger – fællesbørn og særbørn

De arvemæssige forhold for samlevende afhænger i høj grad også af, om de samlevende har *livsarvinger* eller ikke, og hvis de har livsarvinger, om det er *fælles* livsarvinger eller *særlige* livsarvinger. *Særlige* livsarvinger er børn med andre end den samlevende eller sådanne børns efterkommere. De kaldes for nemheds skyld i det følgende under et for *særbørn* og fælles livsarvinger for *fællesbørn*.

For at blive ledt hen til den samlivsgruppe, man selv tilhører, kan man bruge følgende nøgle for samlevende:

5.1. Nøgle for samlevende

- vi er begge uden børn: gå til pkt. 5.2., side 46.
- vi har fællesbørn, og ingen af os har særbørn: gå til pkt. 5.3., side 46.
- vi har ikke fællesbørn, men den ene af os har særbørn: gå til pkt. 5.4., side 47.
- vi har ikke fællesbørn, men vi har begge særbørn: gå til pkt. 5.5., side 48.
- vi har fællesbørn, og den ene af os eller begge har også særbørn: gå til pkt. 5.6., side 49.

5.2. Samlevende uden børn

ikke testamente

Er vi samlevende, og har *ingen af os børn*, arves alt, hvad jeg efterlader mig, når der ikke er testamente, af mine arvinger i 2. arveklasse eller eventuelt i 3. arveklasse og ellers af statskassen. Helt det tilsvarende gælder for min samlever.

testamente

Min samlever og jeg kan frit ved testamente bestemme, hvem der skal arve os, når den *første af os dør*, og hvem der skal arve bestemte ting.

Hvis den ene af os har arvet den anden og derefter dør ugift uden børn og uden testamente, går hele arven til den *længstlevendes* slægt i 2. arveklasse, eller eventuelt i 3. arveklasse og ellers i statskassen.

Da vi ikke kan vide, hvem af os der dør først, og om vi eventuelt dør med kort tids mellemrum eller samtidigt, bør vi normalt også i vort testamente bestemme, hvad der skal ske med formuen *efter den længstlevendes død* og i tilfælde af, at vi dør *samtidigt*.

5.3. Samlevende med fællesbørn og ingen særbørn

ikke testamente

Er vi samlevende med *fællesbørn*, men uden særbørn, gælder følgende, når der ikke er testamente:

Når den *første af os dør*, arver vores fællesbørn alt, hvad

den førstafdøde efterlader sig, og børnene skal betale arveafgift efter skala A.

Når den *længstlevende af os dør*, arver fællesbørnene alt efter den længstlevende af os, og de skal betale arveafgift efter skala A.

Dette kan i visse tilfælde få yderst ubehagelige følger:

Eksempel 1: Manden havde fra begyndelsen af vort samliv en ejerlejlighed, hvis værdi ikke er steget, og som nu har en kontant friværdi på 400.000 kr. Både manden og kvinden har erhvervsarbejde. Indboet er anskaffet af kvinden. Der er ikke andre værdier. Kvinden venter sig. Manden dør. Fællesbarnet fødes levende. Hele mandens formue arves nu af barnet, og pengene skal indsættes i et pengeinstitut til barnet bliver 18 år. Barnet skal betale arveafgift efter skala A.

testamente

Vi kan oprette testamente om, at den anden af os skal arve *det halve* af, hvad den førstafdøde af os efterlader sig, men ikke mere.

Eksempel 2: Kvinden havde fra vort samlivs begyndelse en ejerlejlighed, der ikke er steget i værdi, og hvis friværdi nu er 400.000 kr. Hun medbragte endvidere indbo til en værdi af 60.000 kr. Manden har studiegæld og ejer ikke værdier for mere end sin gæld. Vi har begge erhvervsarbejde. Vi har boet sammen i 1½ år og har et fællesbarn. Der er testamente om, at den længstlevende af os skal arve mest muligt ved den førstes død. Kvinden dør. Manden arver nu 230.000 kr. og skal betale arveafgift efter skala C med 119.340 kr. Barnet arver 230.000 kr. og skal betale arveafgift efter skala A med 24.390 kr. Barnets restarv på 205.610 kr. skal indbetales i et pengeinstitut. Tilbage til manden er der således 230.000 kr. + 119.340 kr. = 110.660 kr. For at blive i ejerlejligheden med indboet skal han således rejse 349.660 kr. kontant. Havde samlivet varet i to år, skulle han i stedet »kun» skaffe 254.390 kr., idet arveafgiften for ham så skulle beregnes efter skala A og kun ville være 24.390 kr.

Situationen bliver helt anderledes, hvis parterne indgår ægteskab, se foran under pkt. 4.5.

5.4. Samlevende uden fællesbørn, hvor den ene har særbørn

ikke testamente

Er vi samlevende uden fællesbørn, men har den *ene* af os *særbørn*, gælder følgende, når der ikke er testamente:

Dør den af os, der *ikke* har børn, *først*, går hele arven til

den afdødes arvinger i 2. arveklasse eller eventuelt i 3. arveklasse og ellers i statskassen.

Dør den af os *først*, som *har* børn, arver børnene det hele.

Når den længstlevende af os dør, eller vi dør samtidigt, gælder helt det samme.

testamente

Ved testamente kan vi bestemme, at den barnløse af os skal arve det halve efter samleveren efter de regler, der er gennemgået foran under 5.3. Endvidere kan vi bestemme, at den af os, der har særbørn, fuldt ud skal arve den anden af os efter de regler, der er gennemgået foran under 5.2.

Vi kan også bestemme, at arven efter den barnløse af os helt eller delvist skal gå til den andens børn i tilfælde af, at den barnløse af os bliver den længstlevende, men børnene skal i så fald eventuelt betale arveafgift efter skala C.

Endelig bør vi også overveje at træffe bestemmelser om, hvad der skal ske, såfremt vi dør samtidigt.

5.5. Samlevende uden fællesbørn, hvor begge har særbørn

ikke testamente

Er vi samlevende, og har vi begge *særbørn*, men ingen fællesbørn, og er der ikke testamente, gælder følgende:

Når den *første* af os dør, arver den førstafdødes særbørn alt efter den førstafdøde af os, og de skal betale arveafgift efter skala A.

Når den *længstlevende* af os dør, arver den længstlevendes særbørn alt, hvad den længstlevende efterlader sig, og de skal betale arveafgift efter skala A.

testamente

Ved testamente kan vi begge indsætte den anden af os til at arve det halve – men ikke mere – efter de regler, som er gennemgået foran under 5.3. Vi kan også bestemme, at vores særbørn skal stilles *lige* efter os ved den længstlevendes død. Dette vil dog ikke altid kunne lade sig gøre.

Eksempel: Manden har en søn fra et tidligere forhold, og kvinden har to døtre fra et tidligere forhold. Manden ejer 1.000.000 kr. Kvinden ejer 200.000 kr. Samlivet med fælles bopæl har varet i seks år. Ingen af os har bidraget til at forøge den andens

formue. Der er testamente om, at den, der lever længst af os, skal arve mest muligt ved den andens død og om, at vores børn skal ligestilles arvemæssigt efter os.

Dør manden først, arver hans søn 500.000 kr. og betaler arveafgift med 72.990 kr. Kvinden arver 500.000 kr. og betaler arveafgift med 72.990 kr. Når kvinden derefter dør og fx. efterlader sig 627.010 kr., arver hendes to døtre hver halvdelen deraf = 313.505 kr., og de skal hver betale arveafgift med 39.420 kr. Sønnen har herefter netto fået 427.010 kr. og døtrene netto hver 274.085 kr. Situationen bliver helt anderledes, hvis parterne indgår ægteskab, se foran under pkt. 4.7.

Kommer kvindens børn ved testamentet til at arve manden eller omvendt, skal børnene dog eventuelt betale arveafgift efter skala C.

Endelig bør vi også overveje at træffe bestemmelse om, hvad der skal ske, hvis vi dør samtidigt.

5.6. Samlevende med fællesbørn, hvor den ene eller begge også har særbørn

ikke testamente

Er vi samlevende med *fællesbørn*, og har den *ene* af os eller har vi *begge* også *særbørn*, og er der ikke testamente, gælder følgende:

Når den *første* af os dør, arver alle den førstafdødes børn alt efter den førstafdøde af os, og de skal betale arveafgift efter skala A.

Når den *længstlevende* af os dør, arver alle den længstlevendes børn alt efter den længstlevende, og de skal betale arveafgift efter skala A.

testamente

Ved testamente kan vi bestemme, at den længstlevende af os ved den andens død skal arve det halve af, hvad den førstafdøde ejer, men ikke mere, efter de regler, der er gennemgået foran under 5.3. Resten deles mellem alle den førstafdødes børn.

Kun i visse tilfælde kan det lade sig gøre ved testamente at ligestille børnene – eller flere af dem – i arvemæssig henseende efter os. Vi kan dog gøre forskellen mindre eller begrænse det, en eller flere af børnene skal arve, væsentligt. Kommer kvindens særbørn til at arve manden eller omvendt, skal de eventuelt betale arveafgift efter skala C.

Vi bør også overveje at træffe bestemmelse om, hvad der skal ske, hvis vi dør samtidigt.

6. Enker og enkemænd

Er jeg enke eller enkemand (ikke gift igen – men eventuelt samlevende), spiller det især en rolle, om jeg sidder i *uskiftet bo*, og om jeg *selv har* livsarvinger, enten særlige livsarvinger eller livsarvinger, der var fælles med min afdøde ægtefælle.

6.1. Nøgle for enker og enkemænd

- sidder jeg i *uskiftet bo*, og har jeg *ikke selv* livsarvinger: gå til pkt. 6.2., side 50.
- sidder jeg i *uskiftet bo*, og *har* jeg også *selv* livsarvinger: gå til pkt. 6.3., side 52.
- sidder jeg *ikke* i *uskiftet bo* og *har* jeg *selv* livsarvinger: gå til pkt. 6.4., side 54.
- sidder jeg *ikke* i *uskiftet bo*, og har jeg *ikke selv* livsarvinger: gå til pkt. 6.5., side 56.

6.2. Enke eller enkemand i uskiftet bo, der ikke selv har livsarvinger

ikke testamente

fælleseje og skilsmissesæreje

Den følgende gennemgang gælder, hvis min ægtefælle er død efter den 31. marts 1964 (ellers er delingsforholdet for et uskiftet bo normalt $\frac{3}{8}$ – $\frac{5}{8}$ og ikke $\frac{1}{2}$ – $\frac{1}{2}$). Er vores *fælleseje og skilsmissesæreje* (se foran under 4.1.) ikke tidligere blevet delt delvist, og har hverken min afdøde ægtefælle eller jeg tidligere oprettet testamente, gælder følgende:

Jeg kan til enhver tid *forlange* det uskiftede bo delt, og jeg skal gøre det, hvis jeg vil indgå nyt ægteskab (en særlig løsning med skifteafkald kan ikke anbefales).

Skal det uskiftede bo *deles*, medens *jeg lever*, udtager (beholder) jeg halvdelen af det uskiftede bo uden arveafgift. Endvidere arver jeg $\frac{1}{3}$ af den anden halvdel af det uskiftede bo, og jeg skal betale arveafgift deraf efter ægtefælleskalaen. Min afdøde ægtefælles livsarvinger arver de resterende $\frac{2}{3}$ af den anden halvdel, og de skal betale arveafgift efter skala A.

Eksempel: Det uskiftede bos formue er på 1.200.000 kr. Min afdøde ægtefælles særlige livsarvinger er min steddatter Birgitte og min afdøde stedsøns to børn Bo og Kim. Der er ikke blevet delt delvist efter min ægtefælles død, og der er ikke noget testamente.

Forlanger jeg nu det uskiftede bo delt, udtager jeg først 600.000 kr. uden arveafgift. Dernæst arver jeg $\frac{1}{3}$ af 600.000 kr. = 200.000 kr., og skal betale arveafgift deraf med 13.490 kr. De resterende $\frac{2}{3}$ af de 600.000 kr. = 400.000 kr. deles med 200.000 kr. til min steddatter Birgitte, der skal betale arveafgift med 18.990 kr., og med 100.000 kr. til hver af min afdøde stedsøns to børn Bo og Kim, der hver skal betale arveafgift med 5.990 kr. Efter delingen vil jeg herefter have 786.510 kr. tilbage, som ved min død arves af mine arvinger i 2. arveklasse, eller eventuelt i 3. arveklasse eller går i statskassen.

Bliver jeg *siddende i uskiftet bo* til min død, og har jeg heller ikke selv oprettet testamente, tilfalder den ene halvdel af det uskiftede bo mine arvinger i 2. eller eventuelt i 3. arveklasse og går ellers til min afdøde ægtefælles særlige livsarvinger. Den anden halvdel af det uskiftede bo tilfalder min afdøde ægtefælles særlige livsarvinger. Såvel mine arvinger som min afdøde ægtefælles arvinger skal betale arveafgift.

fuldstændigt særeje

Har jeg også et *fuldstændigt særeje* (se foran under 4.1.), arves også det af mine arvinger i 2. eller i 3. arveklasse og går ellers i statskassen.

testamente

Bliver jeg siddende i uskiftet bo *til min død*, kan jeg ved testamente frit bestemme, hvad der skal ske med min halvdel af det uskiftede bo. Har jeg også et *fuldstændigt særeje*, kan jeg ligeledes frit bestemme, hvad der skal ske med det. Jeg kan *ikke* bestemme, hvem der skal arve min afdøde ægtefælles halvdel af det uskiftede bo. Denne halvdel deles mellem min afdøde ægtefælles livsarvinger (eller efter min afdøde ægtefælles eventuelle testamente).

Lader jeg det *uskiftede bo skifte*, kan jeg frit ved testamente bestemme, hvem der ved min død skal arve den del af boet, som ved delingen er tilfaldet mig, og hvem der skal arve mit eventuelle fuldstændige særeje.

Har jeg allerede oprettet testamente, medens min afdøde ægtefælle levede, er det dog ikke sikkert, at jeg kan ændre det nu.

6.3. Enke eller enkemand i uskiftet bo, hvor også den længstlevende har livsarvinger

ikke testamente

fælleseje og skilsmissesæreje

Den følgende gennemgang gælder kun, hvis min ægtefælle er død efter den 31. marts 1964 (ellers er delingsforholdet for et uskiftet bo normalt $3/8 - 5/8$ og ikke $1/2 - 1/2$). Er vores *fælleseje og skilsmissesæreje* (se foran under 4.1.) ikke tidligere blevet delt delvist, og har hverken min afdøde ægtefælle eller jeg tidligere oprettet testamente, gælder følgende:

Jeg kan til enhver tid *forlange* det uskiftede bo delt, og jeg skal gøre det, hvis jeg vil indgå nyt ægteskab (en særlig løsning med skifteafkald kan ikke anbefales).

Bliver det uskiftede bo *delt*, medens *jeg lever*, udtager jeg halvdelen af det uskiftede bo uden arveafgift. Af den anden halvdel arver jeg $1/3$, og jeg skal betale arveafgift deraf efter ægtefælleskalaen. De resterende $2/3$ af den anden halvdel af det uskiftede bo skal deles mellem alle min afdøde ægtefælles livsarvinger, både fælles og særlige, og de skal betale arveafgift efter skala A.

Eksempel 1: Det uskiftede bos formue er på 1.200.000 kr. Min afdøde ægtefælle har en søn Peter af et tidligere ægteskab. Der er to fællessønner Claus og Bjarne og en afdød fællessøns to børn Irene og Marianne. Endelig har jeg selv en datter Lisa født uden for ægteskab. Der er ingen testamente, og der er ikke blevet delt delvist. Jeg ejer ikke noget, der er fuldstændigt sær-eje.

Forlanger jeg nu det uskiftede bo delt, udtager jeg først halvdelen = 600.000 kr. uden arveafgift. Derefter arver jeg $1/3$ af den anden halvdel = 200.000 kr., og jeg skal betale arveafgift deraf med 13.490 kr. De resterende $2/3$ af den anden halvdel = 400.000 kr. arves af min afdøde ægtefælles livsarvinger. Fællesbørnene Claus og Bjarne og min stedsøn Peter arver 100.000 kr. hver, og de skal hver betale arveafgift med 5.990 kr. Mine to børnebørn Irene og Marianne arver hver 50.000 kr., og de skal hver betale arveafgift med 1.990 kr.

Efter delingen ejer jeg således selv 786.510 kr., og har måttet udrede 413.490 kr.

Har jeg ladet det uskiftede bo *dele*, og har jeg heller ikke senere oprettet testamente, arver *mine* livsarvinger, både de fælles og de særlige, alt, hvad jeg ejer ved min død.

Bliver jeg siddende *i uskiftet bo* med alle børnene til min *død*, deles halvdelen af det uskiftede bo mellem alle *mine*

livsarvinger og den anden halvdel af det uskiftede bo mellem alle min *afdøde* ægtefælles livsarvinger.

Eksempel 2: Jeg har fra et tidligere ægteskab en datter Mette, min afdøde ægtefælle har fra et tidligere ægteskab en datter Karen, og min afdøde ægtefælle og jeg har fællesdatteren Anita. Der er ikke delt delvist efter min ægtefælles død, og der er ingen testamenter. Det uskiftede bos formue er på 600.000 kr.

Ved min død arver min datter Mette og min datter Anita hver halvdel af min halvdel af det uskiftede bo d.v.s. hver 150.000 kr. Min afdøde ægtefælles halvdel af det uskiftede bo deles mellem hans eller hendes datter Karen og vor fællesdatter Anita med halvdel = 150.000 kr. til hver. Vor fællesdatter Anita arver således 150.000 kr. + 150.000 kr. = 300.000 kr., og kun skal betale arveafgift med 36.990 kr., medens vores særlige livsarvinger Mette og Karen arver hver 150.000 kr., og hver skal betale 12.490 kr. i arveafgift.

fuldstændigt særeje

Har jeg også et *fuldstændigt særeje* (se foran under 4.1.), arves det af *mine* livsarvinger.

testamente

Jeg kan *ikke* ved testamente bestemme, hvad der skal ske med min afdøde ægtefælles halvdel af det uskiftede bo. Denne halvdel deles mellem min afdøde ægtefælles livsarvinger (eller efter min afdøde ægtefælles eventuelle testamente).

Bliver jeg *siddende* i uskiftet bo til min *død*, kan jeg højst ved testamente bestemme over halvdel af min halvdel af det uskiftede bo og over halvdel af mit eventuelle fuldstændige særeje, idet mine livsarvingers ret til tvangsarv skal respekteres.

Eksempel 3: Jeg har en datter Inge født uden for ægteskab, og min afdøde ægtefælle og jeg har tre fællessønner Robert, Otto og Hasse. Det uskiftede bos formue er på 1.200.000 kr., og jeg ejer tillige et fuldstændigt særeje på 400.000 kr., som jeg har arvet efter mine forældre. Der er ikke delt delvist, og der er ingen testamenter. Hvis jeg stadig sidder i uskiftet bo ved min død, tilfalder min ægtefælles halvdel af det uskiftede bo vores tre fællessønner Robert, Otto og Hasse med $\frac{1}{3}$ af 600.000 kr. = 200.000 kr. til hver. Min halvdel af det uskiftede bo deles med $\frac{1}{4}$ af 600.000 kr. = 150.000 kr. til hver af mine fire livsarvinger Inge, Robert, Otto og Hasse, og mit fuldstændige særeje på 400.000 kr. deles ligeledes med $\frac{1}{4}$ = 100.000 kr. til hver af dem. Min datter Inge vil således arve i alt 250.000 kr., og vore tre fællessønner Robert, Otto og Hasse hver 450.000 kr.

Da jeg ved testamente kan bestemme over halvdelen af min halvdel af det uskiftede bo = halvdelen af 600.000 kr. = 300.000 kr. og over halvdelen af mit fuldstændige særeje = halvdelen af 400.000 kr. = 200.000 kr., ville jeg fx. kunne tillægge min datter Inge hele denne friarv på 500.000 kr., der sammen med hendes resterende arv (tvangsarven) på halvdelen af 250.000 kr. = 125.000 kr. ville blive i alt 625.000 kr. Jeg kan derfor fx. i stedet ved testamente sagtens gyldigt bestemme, at mine fire børn skal arve lige efter min ægtefælle og mig. De vil så hver arve 400.000 kr. (+ arveafgift).

Er det uskiftede bo *blevet delt*, medens jeg lever, kan jeg ved testamente bestemme, hvem halvdelen af alt det, jeg efterlader mig ved min død, skal tilfalde. Den anden halvdel er mine livsarvingers tvangsarv.

Mange enker og enkemænd i uskiftet bo opretter testamente, fordi de:

- ønsker en anden fordeling af arven mellem livsarvingerne,
- ønsker at udligne for en økonomisk støtte, en eller nogle af deres livsarvinger tidligere har modtaget,
- ønsker at deres børnebørn allerede nu skal arve noget, hvorved der også kan spares arveafgift, eller
- ønsker at fordele indbo og andre ting mellem deres livsarvinger (se nærmere nedenfor i afsnit III, under punkt 1, side 57-60).

Har jeg tidligere, eventuelt sammen med min afdøde ægtefælle, oprettet testamente, er det ikke sikkert, at jeg nu kan ændre alle testamentets bestemmelser.

6.4. Enke eller enkemand, ikke i uskiftet bo, med livsarvinger

ikke testamente

Er jeg enke eller enkemand *med livsarvinger*, og sidder jeg *ikke i uskiftet bo*, gælder følgende: Hvis jeg ikke tidligere – heller ikke sammen med min afdøde ægtefælle – har oprettet testamente, fordeles alt, hvad jeg efterlader mig, mellem mine livsarvinger, der skal betale arveafgift efter skala A.

testamente

Ved testamente kan jeg (uden arveafkald) kun bestemme, hvem der skal arve op til *halvdelen* af min formue. Men jeg kan vælge at fratage en enkelt, eller nogle, eller alle mine livsarvinger op til halvdelen af deres arvelod. Og jeg kan tillægge op til halvdelen af hele arven efter mig til hvem jeg

vil, dvs. til én eller flere af mine livsarvinger, til andre personer eller til en fond, en kirke, en forening osv.

Eksempel: Jeg efterlader mig tre gifte døtre, der hver har tre gifte børn. Min formue er på 3.000.000 kr. Er der ikke testamente, arver mine tre døtre hver 1.000.000 kr., og de skal hver betale arveafgift med 192.990 kr., således at den samlede arveafgift bliver 578.970 kr.

Jeg ønsker, at mine børnebørn skal arve noget efter mig, og jeg ønsker også at spare arveafgift. Jeg opretter derfor testamente om, at hver af mine ni børnebørn skal arve 166.667 kr., så mine tre døtre kun arver hver 500.000 kr. i stedet for 1 million. Der vil så også være sparet 228.114 kr. i arveafgift.

Er min formue i stedet på 900.000 kr., og tillægger jeg hver af mine børnebørn 50.000 kr., således at mine tre døtre hver beholder 150.000 kr. i stedet for 300.000 kr., vil arveafgiften gå ned fra i alt 110.970 kr. til i alt 55.380 kr., således at besparelsen vil udgøre 55.590 kr.

Er min formue på 450.000 kr. og tillægger jeg hver af mine ni børnebørn 25.000 kr., således at mine tre døtre kun får 75.000 kr. hver i stedet for 150.000 kr., vil arveafgiften gå ned fra i alt 37.470 kr. til 18.630 kr., således at besparelsen vil blive på 18.840 kr.

I de nævnte eksempler kan arveafgiftbesparelsen blive væsentlig større, såfremt jeg også tillægger børnebørnenes eventuelle ægtefæller noget, og træffer visse særlige bestemmelser. Endnu større kan arveafgiftbesparelsen blive, såfremt jeg opnår delvist arveafkald fra mine tre døtre, og tillægger dem og deres ægtefæller, børnebørnene og deres ægtefæller lige store lodder og supplerer med visse særlige bestemmelser.

Mange enker og enkemænd med livsarvinger opretter testamente fordi de:

- ønsker en anden fordeling af arven mellem livsarvingerne,
- ønsker at udligne for en økonomisk støtte, en eller nogle af deres livsarvinger tidligere har modtaget,
- ønsker, at deres børnebørn allerede nu skal arve noget, hvorved der også kan spares arveafgift, eller
- ønsker at fordele indbo og andre ting, mellem deres arvinger (se nærmere nedenfor i afsnit III, under punkt 1, side 57-60).

Har jeg tidligere, eventuelt sammen med min afdøde ægtefælle, oprettet testamente, er det ikke sikkert, at jeg nu kan ændre alle testamentets bestemmelser.

6.5. Enke eller enkemand, ikke i uskiftet bo, uden egne livsarvinger

ikke testamente

Er jeg enke eller enkemand *uden egne livsarvinger*, og sidder jeg *ikke i uskiftet bo*, gælder følgende:

Hvis *hverken* min afdøde ægtefælle eller jeg har oprettet testamente, og hvis heller *ikke* min ægtefælle havde *livsarvinger*, deles formuen ved min død i to halvdele. Den ene halvdel arver mine arvinger i 2. arveklasse eller, hvis jeg ingen arvinger har i 2. arveklasse, mine arvinger i 3. arveklasse. Den anden halvdel arver min afdøde ægtefælles arvinger i 2. arveklasse eller, hvis der ingen er i 2. arveklasse, arvingerne i 3. arveklasse. Kun hvis der slet ingen arvinger er på den ene side, fordeles hele arven på den anden side. Er der slet ingen arvinger efter nogen af os, går hele arven i statskassen.

testamente

Jeg kan ved testamente frit bestemme, hvem der skal arve hele formuen efter os.

Har jeg *tidligere*, eventuelt sammen med min afdøde ægtefælle, oprettet testamente, afhænger det af, hvad der står i dette testamente, om jeg nu ved et nyt testamente kan bestemme over formuen. I de fleste tilfælde vil jeg kun kunne ændre det tidligere testamente for halvdelen af formuens vedkommende.

ikke testamente

Efterlod min afdøde ægtefælle sig *livsarvinger*, og sidder jeg *ikke i uskiftet bo*, og har jeg ikke tidligere oprettet testamente, går arven ved min død til mine arvinger i 2. arveklasse, eller hvis jeg ingen arvinger har i 2. arveklasse, til mine arvinger i 3. arveklasse og ellers i statskassen.

testamente

Jeg kan frit ved testamente bestemme, hvem der skal arve mig.

Har jeg *tidligere*, eventuelt sammen med min afdøde ægtefælle oprettet testamente, er det derimod ikke sikkert, at jeg nu kan ændre testamentet.

Afsnit III

Oplysninger af interesse for alle

1. Fordelingen af mine ting

Når jeg ved testamente vil træffe bestemmelse om, hvem der *skal have* mine *ting*, spiller det en rolle, om jeg er gift eller ugift, om jeg har livsarvinger, og om jeg sidder i uskiftet bo. Jeg kan vælge at træffe bestemmelse om mine ting på tre forskellige måder; jeg kan:

- bestemme, at mine *arvinger* skal have *forret* til at få bestemte ting inden for værdien af deres arv, se nedenfor under pkt. 1.1. og 1.2., side 57-60,
- bestemme, at *andre* end mine arvinger skal arve bestemte ting, se pkt. 1.3., side 60,
- bestemme, at mine arvinger skal arve bestemte ting *oven i* deres øvrige arv, se pkt. 1.4., side 61.

Der er intet i vejen for, at jeg kan *kombinere* de nævnte tre muligheder.

1.1. Jeg giver mine arvinger forret til mine ting. Jeg er ugift

ikke testamente

Er jeg *ugift*, og har jeg *ikke* oprettet *testamente* om, hvordan de ting, jeg efterlader mig, skal *fordeles* mellem mine *arvinger*, gælder følgende:

Mine arvinger må selv finde ud af, hvad der skal ske med de enkelte ting. Blicher tingene ikke *solgt*, og kan arvingerne ikke enes om at dele dem, skal der *trækkes lod*. Der kan dog *ikke* trækkes lod mellem arvingerne om faste ejendomme, det vil sige parcelhuse, ejerlejligheder, sommerhuse (fritidshuse), erhvervsjendomme og ubebyggede grunde. De må sælges, hvis arvingerne ikke kan blive enige om, hvem der skal have dem i arv.

Eksempel 1: Mine arvinger er børnene Lillian, Jytte og Palle. Jeg efterlader mig en bil til 22.000 kr, et antikt bornholmerur til 16.000 kr., et chatol til 5.000 kr., et ægte tæppe til 2.000 kr., et

maleri til 4.000 kr og en kobberspand til 1.000 kr. Vurderingsprisen for tingene er således i alt 50.000 kr. Resten af arven består af 100.000 kr. i kontanter. Der er ikke testamente. Efter min død kan børnene ikke enes om delingen. Ved lodtrækning vinder Lillian derefter bilen, bornholmeruret og chatollet. Jytte vinder tæppet og maleriet. Palle vinder kobberspanden. Lillian har således fået ting for en værdi på 43.000 kr., Jytte ting for en værdi på 6.000 kr. og Palle ting for en værdi på 1.000 kr. De tre børn skal hver arve $\frac{1}{3}$ af 150.000 kr. = 50.000 kr. Lillian får derfor 7.000 kr. af pengene, Jytte får 44.000 kr. af pengene og Palle får 49.000 kr. af pengene. Lillian, Jytte og Palle skal hver betale arveafgift efter skala A med 1990 kr.

testamente

Da resultaterne af en uheldig lodtrækning kan give anledning til megen strid og bitterhed, kan jeg i stedet ved testamente bestemme, hvem der skal have *forret* til at få de enkelte ting. Den, der efter bestemmelse i testamentet, har fået *forret* til at arve en ting, er dog ikke tvungen til at modtage den, men har *forret* til at få tingen, hvis de andre arvinger også ønsker at arve den, således at der ikke skal trækkes lod om tingen.

Eksempel 2: Der er i mit bo de samme arvinger, ting og penge, som nævnt foran i eksempel 1. Ved testamente har jeg nu bestemt, at Jytte, der vil have mest brug for bilen, skal have *forret* til at arve den, og at Jytte også skal have *forret* til kobberspanden. Lillian skal have *forret* til at arve bornholmeruret og tæppet. Palle skal have *forret* til at arve chatollet og maleriet. Siger ingen af mine arvinger »nej tak» til de ting, de herefter ved testamentet har fået *forret* til, er boet delt. Lillian arver bornholmeruret og tæppet plus 32.000 kr. kontant. Jytte arver bilen og kobberspanden plus 27.000 kr. kontant, og Palle arver chatollet og maleriet plus 41.000 kr. kontant. Siger en af arvingerne nej tak til en af tingene, må tingen enten sælges eller overtages af de andre, eventuelt efter lodtrækning.

Såfremt der ansættes en *værdi* på de enkelte ting, som på rimelig måde svarer til den værdi, tingene kan *indbringe* ved et salg, skal værdiansættelserne respekteres. Også faste ejendomme kan jeg ved testamente give én eller nogle af mine arvinger *forret* til at få. Jeg kan også give to eller flere arvinger *forret* til at få én eller flere ting eller faste ejendomme i sameje.

Har jeg *livsarvinger*, og ønsker jeg at give én af dem størst mulig *forret*, kan dette højst gives til ting, hvis værdi ligger inden for værdien af den pågældendes tvangsarv plus værdien af det halve af mit bo.

Eksempel 3: Jeg er ugift og har to børn Anita og Mogens. Værdien af hele arven efter mig udgør 400.000 kr. Boet består af et sommerhus til værdi 300.000 kr. og penge og indbo til værdi 100.000 kr. Jeg ønsker ikke, at det ene af mine børn skal arve mere end det andet. Ved testamente kan jeg nu akkurat give Anita forret til at få sommerhuset mod at betale 100.000 kr. til Mogens.

Sidder jeg i *uskiftet bo*, kan jeg normalt give forret til ting i hele det uskiftede bo, blot værdien af tingene ligger inden for det halve af de samlede værdier i boet.

1.2. Jeg giver mine arvinger forret til mine ting. Jeg er gift

ikke testamente

Efterlader jeg mig en *ægtefælle* og *andre* arvinger, enten livsarvinger, eller nogen, jeg ved testamente har bestemt skal arve en bestemt andel af mit bo, og har jeg *ikke* ved testamente bestemt, hvem der skal have forret til at få de *enkelte ting*, har min ægtefælle en langt bedre stilling end de øvrige arvinger til at få de enkelte ting, når mit bo skal deles.

fælleseje og skilsmissesæreje

Er der *fælleseje* eller *skilsmissesæreje* i vores ægteskab, kan min ægtefælle frit bestemme, hvilke ting, herunder også faste ejendomme, dvs. parcelhuse, ejerlejligheder, sommerhuse, (fritidshuse), erhvervsejendomme og ubebyggede grunde, min ægtefælle som den længstlevende af os ønsker at få. Ja, den længstlevende kan endog udtage alle ting og ejendomme i boet, imod at betale det, de andre arvinger skal arve, kontant.

fuldstændigt særeje

Er min formueordning *fuldstændigt særeje*, og har jeg ikke oprettet testamente, har min ægtefælle dog kun forret til at udtage ting og faste ejendomme, der værdimæssigt ligger inden for hans eller hendes arvepart af det fuldstændige særeje. Det gælder også, hvis jeg ved testamente har forøget min ægtefælles arvepart fra $\frac{1}{3}$ til $\frac{2}{3}$.

testamente

fælleseje og skilsmisssæreje

Jeg kan *ved* testamente alene give andre end min ægtefælle forret til, at arve *ting*, der tilhørte min del af *fællesejet* eller *skilsmisssærejet*, og hvis værdi ligger inden for $\frac{1}{4}$ af værdien af vores samlede fælleseje og skilsmisssæreje. Der gælder dog den yderligere begrænsning, at jeg ikke kan give andre end min ægtefælle forret til fast ejendom, der tjener til familiens bolig, eller hvortil vores eller min ægtefælles erhvervsvirksomhed er knyttet, og heller ikke til at arve indbo, der hører til vores fælles hjem eller til min ægtefælles arbejdsredskaber.

fuldstændigt særeje

Min ægtefælles forret til som den længstlevende af os at udtage ting og faste ejendomme, der er mit *fuldstændige særeje*, inden for værdien af sin arvepart i dette, kan jeg *ved* testamente ikke helt fratage min ægtefælle. Jeg kan højest bestemme, at *andre* end min ægtefælle skal have forret til *ting og faste ejendomme*, der værdimæssigt ligger inden for halvdelen af værdien af det fuldstændige særeje.

1.3. Mine ting skal ikke fordeles mellem mine arvinger men tillægges andre

testamente

Er jeg *ugift*, og har jeg *ikke livsarvinger*, kan jeg helt frit ved testamente bestemme, hvem der skal arve mine ting.

Eksempel 4: Jeg ejer de samme ting, som nævnt i eksempel 1 foran side 57-58, men nu er mine arvinger mine to søstre Edith og Hanne. Jeg kan da ved testamente bestemme, at helt andre personer eller institutioner skal arve de seks ting, jeg efterlader mig, således at disse ting går fra i det, mine to søstre så kommer til at arve. Den, der får tingene, skal betale arveafgift af værdien af tingene.

Er jeg *gift og/eller* har jeg *livsarvinger*, kan jeg ved testamente højest bestemme, at *andre* end ægtefællen og/eller livsarvingerne skal arve ting, der ligger inden for det halve af værdien af arven efter mig.

1.4. Mine arvinger skal arve af mine ting oven i deres arv

testamente

I stedet for at bestemme ved testamente, at tingene skal fordeles med forret for mine arvinger eller skal tillægges til helt andre end mine arvinger, kan jeg også bestemme, at én eller nogle af mine arvinger skal arve tingene *oven i* deres arv.

Har jeg *ikke ægtefælle* og/eller *livsarvinger*, er jeg helt frit stillet i så henseende.

Eksempel 5: Jeg ejer de samme ting, som nævnt i eksempel 1 foran side 57-58. Mine arvinger er mine to søstre Edith og Hanne. Ved testamente kan jeg bestemme, at min søster Hanne skal arve de nævnte seks ting til en værdi af 50.000 kr., medens resten af arven på 100.000 kr. skal deles lige mellem mine to søstre.

Er jeg *gift*, og/eller har jeg *livsarvinger*, kan jeg højst ved testamente bestemme, at ting, der ligger inden for det halve af værdien af arven efter mig, skal lægges *oven i* en eller nogle af mine arvingers arvelod.

2. Bør jeg gøre noget for, at mine arvinger bedre kan beholde arven?

Ens arvinger skal helst have glæde og gavn af arven. Navnlig i følgende tilfælde kan der være behov for at gøre noget for, at de *kan beholde* arven:

- en af mine arvinger er ude af stand til at styre sine økonomiske forhold forsvarligt. Skal han eller hun arve noget af betydning, kan jeg ved *båndlæggelse* sætte arven fast, så arvingen ikke kan sætte den over styr,
- en af mine arvinger er forgældet, så han eller hun har mistet alt til sine kreditorer. Skal han eller hun arve noget af betydning, kan jeg ved *båndlæggelse* sætte arven fast, så den ikke går til arvingens kreditorer,
- er eller bliver min arving gift, og bliver han eller hun derefter separeret eller skilt, skal arvingen (normalt) aflevere *halvdelen* af arven til arvingens fraseparerede eller fraskilte ægtefælle. Bestemmer jeg, at arven skal være *særeje* af en eller anden slags, skal min arving ikke aflevere noget i tilfælde af separation eller skilsmisse.

2.1. Om at båndlægge arven ved at sætte den fast for en arving

testamente om båndlæggelse

Jeg kan ved testamente bestemme, at arven efter mig skal sættes fast for arvingen, såkaldt *båndlæggelse*. Sidder jeg i uskiftet bo, kan jeg kun båndlægge den andel af det uskiftede bo, som er arven efter mig.

Er den person, der skal arve mig, *ikke* min *livsarving*, og heller *ikke* min *ægtefælle*, kan jeg båndlægge hele arvingens arv.

Bestemmer jeg, at en *livsarvings* arv skal båndlægges, har livsarvingen ret til at forlange tvangsarven (normalt halvdelen af arven) frigivet, hvis han eller hun er fyldt 25 år og kan bevise, at han eller hun er i stand til at styre sine økonomiske forhold forsvarligt. En livsarving vil normalt ikke ønske at forlange frigivelse, hvis han eller hun er forgældet. Friarven (normalt halvdelen af arven) har min livsarving ikke ret til at forlange fritaget for båndlæggelse.

Man kan aldrig båndlægge mere end højest halvdelen af sin *ægtefælles* arv (friarven).

Endelig kan en arvelod på mindre end 75.000 kr. – 100.000 kr. aldrig blive båndlagt, hvis arvingen ikke i forvejen ejer noget, der allerede er båndlagt.

Når en arv bliver båndlagt, anbringes de arvede pengemidler normalt i et *pengeinstitut*, og arvingen får (normalt) løbende udbetalt *indtægterne*, dvs. renter og andet udbytte. Hverken arvingen selv eller arvingens kreditorer *kan i almindelighed røre* den båndlagte arv. Jeg kan bestemme, at båndlæggelsen kun skal løbe en *vis tid*, fx. til arvingen er fyldt 50 år. Arvingen kan dog søge om at få beløb udbetalt af den båndlagte kapital til uddannelses- og etableringsformål m.v.

I praksis sker *delvis* båndlæggelse også ret ofte, når en arving skal arve en meget betydelig formue.

Inden man bestemmer sig til at båndlægge arven for sine arvinger, bør man nøje overveje, om de fordele, der vil kunne opnås ved en båndlæggelse, står i rimeligt forhold til det ubehag eller den nedværdigelse, der for arvingen kan ligge i at få sin arv sat fast.

Når jeg båndlægger arven, bliver den arvingens *fuldstændige særeje*, hvis jeg ikke bestemmer andet i testamentet, se nedenfor under pkt. 2.2.

2.2. Bør jeg gøre mine arvingers arv til særeje?

Enhver, som efterlader sig noget af betydning, bør overveje at bestemme i sit testamente, at arven skal være arvingernes *særeje*. Det følgende er også af interesse for dem, der allerede har oprettet testamente, fordi vi i 1990 fik forskellige nye og meget bedre særejemuligheder.

ikke testamente

Hvis jeg ikke træffer bestemmelse om, at mine arvingers arv skal være deres særeje, bliver arven normalt *fælleseje*. Mine arvinger kan dog selv oprette en ægtepagt om, at de i deres ægteskab skal have en eller anden slags særeje. Men kun de færreste får gjort det.

Når arven bliver *fælleseje*, skal mine arvinger af med halvdelen af arven til deres ægtefæller, hvis de bliver *separerede eller skilt*. Det bør her huskes, at risikoen for at en person, der gifter sig, senere bliver separeret eller skilt, bliver højere og højere, og nu er på væsentligt mere end 33%.

Eksempel 1: Min datter vil arve 500.000 kr. kontant efter mig. Er eller bliver min datter gift, og skal hun derefter separeres eller skilles fra sin ægtefælle, skal ægtefællen have halvdelen af, hvad der er i behold af arven. Er de 500.000 kr. således stadig i behold, eller er de fx. blevet anbragt i værdipapirer eller i et parcelhus, der er steget i værdi, skal min datter derfor nu aflevere mindst 250.000 kr. kontant til sin fraseparerede eller fraskilte ægtefælle.

Når min arving eller min arvinges ægtefælle *dør*, og der er fællesbørn, kan den længstlevende af dem sidde i *uskiftet bo* med arven, når den er fælleseje. Skal boet *deles*, går halvdelen af arven til min arving eller til dennes arvinger og halvdelen af arven til min arvinges ægtefælle eller til dennes arvinger (herunder særbørn).

testamente

Hvis jeg vil undgå, at mine arvinger skal af med det halve af arven efter mig i tilfælde af separation og skilsmisse eller død, kan jeg træffe bestemmelse i mit testamente om, at arven skal være *særeje*. Jeg kan frit vælge imellem at bestemme, at arven skal være *skilsmissesæreje*, *fuldstændigt særeje*, eller såkaldt *kombinationssæreje*.

skilsmisssæreje

Bestemmer jeg i testamentet, at arven skal være *skilsmisssæreje*, får det den virkning, at arvingen nu beholder hele arven i tilfælde af *separation* eller *skilsmisse*.

Eksempel 2: Min datter vil arve 500.000 kr. kontant efter mig. Jeg har ved testamente bestemt, at hendes arv efter mig skal være skilsmisssæreje. Efter at min datter har arvet mig, skal hun skilles. Hun beholder nu hele den del af arven efter mig, der måtte være i behold, herunder også værdistigning og renter, der måtte være løbet på. Køber min datter fx. et parcelhus kontant for de 500.000 arvede kr., og stiger huset derefter i værdi, så værdien, når hun skal skilles, er 1.000.000 kr., beholder hun alligevel det hele.

Når arven er gjort til skilsmisssæreje, gælder særejet kun indtil min arving eller min arvinges ægtefælle *dør*. Derefter er arven fælleseje.

Eksempel 3: Min datter har arvet 500.000 kr. kontant efter mig, og jeg har ved testamente bestemt, at arven er skilsmisssæreje. Når min datter *dør*, og arven er i behold, er de 500.000 kr. fælleseje. Det samme gælder, hvis hendes ægtefælle *dør*. Den længstlevende af dem kan derfor altid sidde i uskiftet bo med deres fællesbørn med hele arven, uden at der skal betales arveafgift. Er min datter og hendes ægtefælle barnløse, kan den længstlevende af dem beholde hele arven, uden at der skal betales arveafgift. Der opstår først problemer, hvis de har særbørn, eller hvis den længstlevende af dem vil gifte sig igen, idet der så (normalt) skal betales arveafgift og deles med eventuelle børn.

fuldstændigt særeje

Gør jeg i mit testamente arven til *fuldstændigt særeje*, er arven særeje både ved *separation* og *skilsmisse*, og når arvingen eller arvingens ægtefælle *dør*.

Eksempel 4: Min datter har arvet 500.000 kr. kontant efter mig, og jeg har i testamente gjort arven til fuldstændigt særeje. For pengene har min datter købt et parcelhus. Ved *separation* og *skilsmisse*, og hvis hendes ægtefælle *dør*, beholder min datter huset, uden at skulle betale arveafgift. Men hvis hun *dør* før sin ægtefælle, skal værdierne i huset, der da fx. kan være steget til 900.000 kr., deles. Er min datter barnløs, (og har hun ikke oprettet testamente selv), arver hendes ægtefælle de 900.000 kr. og skal betale arveafgift efter ægtefælleskalaen. Har min datter i stedet to fællesbørn, og har hun ikke selv oprettet testamente, arver børnene hver $\frac{1}{3}$ af de 900.000 kr. = 300.000 kr. og skal betale arveafgift efter skala A. Min datters ægtefælle arver den sidste $\frac{1}{3}$ af de 900.000 kr. = 300.000 kr. og skal betale

arveafgift efter ægtefælleskalaen. Huset må så eventuelt sælges og familien flytte.

kombinationssæreje

Gør jeg i mit testamente arven til såkaldt *kombinationssæreje*, er arven altid særeje for min arving ved *separation* og *skilsmisse*. Dør min arvinges ægtefælle før min arving, er arven fuldstændigt særeje for min arving, og kan altid beholdes af min arving uden arveafgift. Dør min arving før sin ægtefælle, bliver arven fælleseje, således at arvingens ægtefælle altid kan sidde i uskiftet bo med eventuelle fællesbørn.

Eksempel 5: Min datter har arvet 500.000 kr. kontant efter mig, som jeg ved testamente har gjort til såkaldt kombinationssæreje. Pengene er anbragt i en ejerlejlighed, der er steget i værdi til 600.000 kr. Ved separation og skilsmisse beholder min datter lejligheden (dette er en fordel i forhold til, at lejligheden var fælleseje). Hvis min datters ægtefælle dør først, beholder min datter lejligheden uden arveafgift (dette er en fordel i forhold til, at lejligheden var fælleseje eller skilsmissesæreje). Hvis min datter dør før sin ægtefælle, bliver lejligheden fælleseje, og min datters ægtefælle kan nu sidde i uskiftet bo med lejligheden og deres fællesbørn (dette er normalt en fordel i forhold til, at lejligheden var fuldstændigt særeje). Har min datter og hendes ægtefælle ikke børn, og har de ikke oprettet testamente, tilfalder halvdelen af værdien af lejligheden min datters ægtefælle uden arveafgift ved min datters død, også hvis ægtefællen vil gifte sig igen (dette er en fordel i forhold til, at lejligheden var fuldstændigt særeje).

Bestemmelser om såkaldt kombinationssæreje kan, som det fremgår af eksemplet, også give arveafgiftsbesparelser.

uskiftet bo

Sidder jeg i *uskiftet bo*, kan jeg kun bestemme, at den andel af det uskiftede bo, som er arven efter mig, skal være særeje.

Gamle testamenter

Har jeg i et testamente oprettet før den 1. oktober 1990, truffet bestemmelse om, at mine arvingers arv skal være *særeje*, bliver arven (normalt) *skilsmissesæreje* for mine arvinger. Ønsker jeg, at arven i stedet skal være enten fuldstændigt særeje eller det såkaldte kombinationssæreje, må testamentet ændres, og jeg vil normalt frit kunne bestemme dette i et tillæg til testamentet, en såkaldt kodicil.

3. Hvem skal have mine små børn, hvis jeg falder væk?

3.1. Jeg har forældremyndigheden alene

ikke testamente

Har jeg *alene* forældremyndigheden over mit eller mine børn, og *dør jeg*, bestemmer statsamtet, hvem der skal have forældremyndigheden over børnene. Anmoder børnenes efterlevende far eller mor om at få forældremyndigheden, vil han eller hun få den, hvis ikke hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler imod det.

testamente

I tre tilfælde bliver der *ikke* tale om, at børnenes efterlevende far eller mor skal have forældremyndigheden:

- når der ikke er nogen efterlevende af forældrene,
- når vedkommende ikke ønsker at få forældremyndigheden, eller
- når statsamtet finder det bedst for barnet, at vedkommende ikke får forældremyndigheden.

Det bliver i så fald af betydning, om jeg *har fremsat ønske* om, hvem der skal have forældremyndigheden. Et sådant ønske kan fremsættes på en hvilken som helst måde, men også i et testamente, og jeg kan pege på en *enlig person* eller på et *ægtepar*. Mit ønske *skal* i så fald følges af statsamtet, hvis ikke hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler imod.

3.2. Vi har fælles forældremyndighed

ikke testamente

Hvis jeg og den anden af børnenes forældre har *fælles forældremyndighed* over vores barn eller børn, gælder følgende, hvis *jeg dør først*:

Bor børnene ved min død sammen med den anden af børnenes forældre, *beholder* den anden forældremyndigheden alene.

Bor børnene ved min død *ikke* hos den anden af børnenes forældre, kan en *anden*, herunder den, børnene bor hos, anmode om at få forældremyndigheden. Anmodningen kan dog kun imødekommes af statsamtet, hvis hensynet

til, hvad der er bedst for barnet, taler imod, at forældremyndigheden forbliver hos den efterlevende af forældrene.

testamente

Bliver der herefter ikke tale om, at den efterlevende af forældrene beholder forældremyndigheden, bliver det af betydning, om jeg i testamente eller på anden måde har fremsat ønske om, hvem der skal have forældremyndigheden.

Såfremt jeg og den anden af børnenes forældre også vil tage højde for, at vi *begge dør*, fx. fordi vi skal på en udenlandsrejse med fly, kan vi i vores testamente eller på anden måde fremsætte ønske om, hvem der i så fald skal have forældremyndigheden over vores børn.

Ved ønsker om, hvem der skal have forældremyndigheden over ens børn, kan man pege på en *enlig person* eller på et *ægtepar*. Ønsket skal følges af statsamtet, hvis ikke hensynet til, hvad der er bedst for barnet, taler imod.

Ønsker om, hvem der skal have forældremyndigheden, såkaldte børnetestamenter, fremsættes ofte af forældre, der har *aftalt* med slægtninge eller venner, at de pågældende gerne vil tage sig af børnene.

4. Hvem skal overtage min virksomhed eller min gård (generationsskifte)?

ikke testamente

Ejer jeg en virksomhed, det være sig i personligt eje, fx. en gård, eller som en betydelig del af aktierne eller anparterne i en virksomhed, der drives som aktie- eller anpartsselskab, og har jeg *ikke* oprettet testamente, afgøres det efter de almindelige arveregler, hvem der skal arve mine værdier i virksomheden.

Har jeg en *ægtefælle*, og har vi fælleseje eller skilsmis-sesæreje, vil min efterlevende ægtefælle normalt være den, der overtager og arver de *største værdier*, og derfor også den, der vil være økonomisk bedst stillet til at kunne overtage virksomheden. Min ægtefælle har også *forret* til at få alle ejendelene i mit bo imod at udbetale en eventuel forskel kontant. Ønsker jeg imidlertid, at en *anden*, fx. en af mine livsarvinger, skal overtage virksomheden, vil der (normalt) være stort behov for et testamente.

Det samme gælder, hvis jeg er *ugift*, men fx. efterlader

mig flere børn, hvoraf jeg ønsker, at ét som det bedst egnede skal overtage virksomheden. Værdierne i virksomheden vil nemlig normalt overstige denne ene arvinges almindelige arvepart, og virksomheden må ofte sælges, hvis arvingerne ikke kan enes om, hvem der skal have den.

testamente

Ved overvejelser om, hvem der skal overtage ens virksomhed, er det ikke altid klogt at nøjes med at tænke på, hvad der skal ske med virksomheden, når man selv er nået til *pensionsalderen*. Man kan jo falde væk før, og det kan ske pludseligt. Både hensynet til den, der helst skal overtage virksomheden, og til de ansatte kan derfor tale for, at der i tide bliver truffet en ordning.

Det er ikke muligt på pladsen her at angive de mange forskellige løsninger, der vil kunne blive tale om, når man ønsker at lave et generationsskifte for sin virksomhed. Har man behov for en ordning, bør man derfor henvende sig om testamente og ægtepagt til en, der er sagkyndig på dette område.

5. Skal jeg have en eksekutor?

ikke testamente

Har jeg ikke indsat en *eksekutor* i mit testamente, og efterlader jeg mig en arv på mere end ca. 25.000 kr., vil boet i de fleste tilfælde blive udleveret til *privat skifte* mellem mine arvinger, hvis jeg da ikke har en ægtefælle, der overtager det til *uskiftet bo* eller efter reglerne om ægtefællens *mindsteret*.

Ved *privat skifte* må mine arvinger være *enige* om alt. Kan de ikke enes, har enhver af dem ret til at forlange *offentligt skifte*, hvor der så udpeges en advokat til at bistå skifteretten med at behandle boet, og hvor der skal betales en retsafgift. I ca. halvdelen af de dødsboer, der skiftes privat, antager arvingerne i praksis selv en advokat til at bistå dem med at behandle boet, hvortil også hører at udfærdige anmeldelser og eventuelle selvangivelser til skattemyndighederne og en boopgørelse til skifteretten. Ved privat skifte skal der *ikke* betales retsafgift.

testamente

Jeg kan ved testamente bestemme, at mit bo *ikke* skal behandles privat af mine arvinger, men i stedet af en af mig

valgt *eksekutor*. Som eksekutor vælges oftest en advokat, men jeg kan også udpege andre. *Fordelene* ved en eksekutor er først og fremmest:

- at jeg kan vælge en person, jeg har *tillid* til, og som *kender* mine forhold, i stedet for, at jeg overlader det til mine arvinger eventuelt at finde en advokat,
- at *uenighed* mellem mine arvinger om, hvem de vil anvende, bliver undgået, og
- at mine arvinger, i modsætning til hvad der gælder ved privat skifte, kan *slippe* for at *vedgå* gælden (det vil sige, at skulle hæfte for gælden).

Der er normalt ingen grund til at indsætte en eksekutor, hvis mit bo er så enkelt at behandle, at mine arvinger selv kan gøre det, medmindre jeg har grund til at befrygte, at mine arvinger ikke kan enes, eller at nogle af dem vil dominere de andre på en uheldig måde.

Ulempen ved at indsætte en eksekutor er, at der så skal betales en retsafgift, der dog kun er på det halve af retsafgiften for et offentligt skifte.

Ordforklaringsliste

der henviser til de steder, hvor betydningen af usædvanlige ord er forklaret.

	Side
Afkom	15
Aktiverne	14
Arveafgift	18, 72
– ægtefælleskalaen	sidste sider
– skala A	sidste sider
– skala B	sidste sider
– skala C	sidste sider
Arveafkald	18
Arveklasserne	15
– 1. arveklasse, livsarvinger	15-16
– 2. arveklasse	16-17
– 3. arveklasse	17
Arven	14
Børnetestamente	67
Båndlæggelse	61-62
Centralregistret for Testamenter	13
Eksekutor	68-69
Enlig	20
Familienøglen	20
Fast ejendom	57
Forret til ting	57-59
Friarv	18
Fuldstændigt særeje	25, 64
Fællesbørn	27, 45
Fælleseje (formuefællesskab)	24, 63
Fælles livsarvinger	27, 45, 50
Generationsskifte	67-68
Gælden	14
Gældsvedgåelse	69
Kombinationssæreje	25, 65
Kompensationskrav	45
Livsarving	15
Lodtrækning	57
Mindsteretten	26-27
Nødstilfælde	13
Registreret partner	20

	Side
Retsafgift	68-69
Retshjælp	13
Samlevende	20
Skifte	17
Skilsmissesæreje	24, 64
Stempelafgift	13
Særbørn	27, 45
Særlige livsarvinger	27, 45, 50
Tilbagekaldelse	14
Tvangsarv	18
Uskiftet bo	17
Ægtepagt	24-25

Arveafgift

Arv til personer

Af arv til *personer* skal der betales *arveafgift* til staten efter forskellige skalaer, som gælder for forskellige slags arvinger.

Skalaerne er:

- ægtefælleskalaen
- skala A
- skala B
- skala C

Skalaerne er progressive (dvs. stigende) indtil arvelodder på 1 million kroner.

Arv til andre end personer

Af arv til staten, kommuner, kirker, foreninger, selskaber, fonde, stiftelser, legater og lignende betales 35% i afgift uden hensyn til arveloddens størrelse. Arv til visse familienstiftelser eller familielegater skal dog beregnes efter personskalaerne.

Af arv til institutioner m.v. med almenvelgørende eller andet almennyttigt formål, skal der nu slet ikke betales afgift.

Beregning af afgiften

Afgiften beregnes af de enkelte arvelodder og udredes af disse. Der betales kun afgift af nettoarven, idet alle gældsforpligtelser og byrder samt omkostninger og indkomst- og formueskat, der pålægges dødsboet, fradrages. Ved beregningen rundes der nedad i arvelodden til nærmeste med 50 delelige beløb.

Ægtefælleskalaen

Arveloddens størrelse	Afgiften
1. Ikke over 100.000 kr.	0 kr.
2. Over 100.000 kr. men under 160.000 kr.	90 kr. af 100.000 kr. og 13% af resten
3. 160.000 kr. eller derover, men under 250.000 kr.	7.890 kr. af 160.000 kr. og 14% af resten
4. 250.000 kr. eller derover, men under 500.000 kr.	20.490 kr. af 250.000 kr. og 19% af resten
5. 500.000 kr. eller derover, men under 1.000.000 kr.	67.990 kr. af 500.000 kr. og 25% af resten
6. 1.000.000 kr. eller derover	192.990 kr. af 1.000.000 kr. og 32% af resten

Skala A

Arveloddens størrelse	Afgiften
1. Ikke over 8.000 kr.	0 kr.
2. Over 8.000 kr., men ikke over 10.000 kr.	100 kr. af 8.000 kr. og 2% af resten
3. Over 10.000 kr., men ikke over 20.000 kr.	140 kr. af 10.000 kr. og 3,5% af resten
4. Over 20.000 kr., men ikke over 50.000 kr.	490 kr. af 20.000 kr. og 5% af resten
5. Over 50.000 kr., men ikke over 100.000 kr.	1.990 kr. af 50.000 kr. og 8% af resten
6. Over 100.000 kr., men ikke over 200.000 kr.	5.990 kr. af 100.000 kr. og 13% af resten
7. Over 200.000 kr., men ikke over 500.000 kr.	18.990 kr. af 200.000 kr. og 18% af resten
8. Over 500.000 kr., men ikke over 1.000.000 kr.	72.990 kr. af 500.000 kr. og 24% af resten
9. Over 1.000.000 kr.	192.990 kr. af 1.000.000 kr. og 32% af resten

Skala B

Arveloddens størrelse	Afgiften
1. Ikke over 2.000 kr.	10%
2. Over 2.000 kr., men ikke over 5.000 kr.	2.000 kr. og 12% af resten
3. Over 5.000 kr., men ikke over 10.000 kr.	5.000 kr. og 15% af resten
4. Over 10.000 kr., men ikke over 20.000 kr.	10.000 kr. og 20% af resten
5. Over 20.000 kr., men ikke over 50.000 kr.	20.000 kr. og 25% af resten
6. Over 50.000 kr., men ikke over 100.000 kr.	50.000 kr. og 33% af resten
7. Over 100.000 kr., men ikke over 200.000 kr.	100.000 kr. og 42% af resten
8. Over 200.000 kr., men ikke over 500.000 kr.	200.000 kr. og 55% af resten
9. Over 500.000 kr., men ikke over 1.000.000 kr.	500.000 kr. og 68% af resten
10. Over 1.000.000 kr.	1.000.000 kr. og 80% af resten

Skala C

Arveloddens størrelse	Afgiften
1. Ikke over 1.000 kr.	15%
2. Over 1.000 kr., men ikke over 2.000 kr.	1.000 kr. og 18% af resten
3. Over 2.000 kr., men ikke over 5.000 kr.	2.000 kr. og 22% af resten
4. Over 5.000 kr., men ikke over 10.000 kr.	5.000 kr. og 27% af resten
5. Over 10.000 kr., men ikke over 20.000 kr.	10.000 kr. og 32% af resten
6. Over 20.000 kr., men ikke over 50.000 kr.	20.000 kr. og 38% af resten
7. Over 50.000 kr., men ikke over 100.000 kr.	50.000 kr. og 48% af resten
8. Over 100.000 kr., men ikke over 200.000 kr.	100.000 kr. og 58% af resten
9. Over 200.000 kr., men ikke over 500.000 kr.	200.000 kr. og 68% af resten
10. Over 500.000 kr., men ikke over 1.000.000 kr.	500.000 kr. og 79% af resten
11. Over 1.000.000 kr.	1.000.000 kr. og 90% af resten

Ægtefælleskalaen gælder for ægtefællen og for den registrerede partner. Den gælder også for fraseparerede eller fraskilte.

Skala A gælder for:

- afkom (efterkommere), dvs. børn, børnebørn, oldebørn osv. Også for afkom uden for ægteskab og adoptivbørns afkom,
- stedbørn og disses afkom,
- plejebørn, der har haft bopæl hos arveladeren i en sammenhængende periode på mindst 5 år, når opholdet er begyndt, inden plejebarnet fyldte 15 år, og højst en af plejebarnets forældre har haft bopæl hos arveladeren sammen med plejebarnet,
- atdødt barns eller stedbarns ægtefælle (ikke den fraseparerede eller fraskilte),
- personer, der har haft fælles bopæl* med arveladeren i de sidste to år før dødsfaldet, samt personer, der tidligere har haft fælles bopæl med arveladeren i en sammenhængende periode på mindst to år, når den fælles bopæl er ophørt alene på grund af institutionsanbringelse,
- forældre, såfremt arveladeren var ugift (herunder frasepareret, fraskilt, enke eller enkemand) og ikke fyldt 21 år.

* Normalt kræves attest fra Folkeregisteret. Er det ikke muligt at få en sådan, kan man i særlige tilfælde nøjes med erklæringer fra to uvlidige personer, der var bekendt med forholdene, såfremt disse erklæringer støttes af andre oplysninger.

Skala B gælder for arveladerens forældre eller deres afkom (efterkommere), som ikke falder ind under skala A, samt når arven tilfalder arveladerens stedforældre.

Skala C gælder for slægtninge, der ikke er omfattet af de andre skalaer (ægtefælleskalaen og skala A og B) og for ube-slægtede.